

mpkslas • menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1976 METAI

GEGUŽĖS MĖN. 15 D. / MAY 15, 1976

PART TWO — Nr. 115 (20)

Šiame numery

Poezijos dienoms Chicagoje artėjant.
Jono Aisčio poezija.
Iševijos parodą aplankius.
Nerūsų literatūros Sovietijoje.
Trijų lietuviškų operų premjeros.
Persitvarkysim ir vėl grįšime:
pokalbis su inž. Valdu Adamkum.
Didžiosios lietuvių kalbos gramatikos
trečiasis tomas.
Nauji leidiniai.
Kultūrinė kronika.
Akademinės prošvaistės.

Kertinė paraštė

POEZIJOS DIENOMS CHICAGOJE ARTEJANT

Prieš dvejus metus Chicagoje pionieriškai pradėta lietuvių poezijos pavasarinės šventės tradicija, atrodo, nebuvo ir nėra vien tik trumpas degtuko brūkštelėjimas. Ir poezijos dienos šį pavasarį Chicagoje įvyksta jau trečią kartą. Patirtis patvirtina, kad tokiame užmanymui nei rengėjų, nei publikos netrūksta. Atvirkščiai, šventės programa plėtojama, įvairėja, ir dėmesys Poezijos dienoms auga. Būtų labai gražu bei prasminga, jeigu ir kitos lietuvių kolonijos pasektų Chicago pavyzdžiui, surengdamos taip pat Poezijos dienas. Jei ir ne tokiu pločiu kaip Chicagoje, tai gal atrodant ir visai naujų, tegu ir šiuo metu poezijos šventės formų, akcentuojant mūsų poezijos klasikų kūrybą ne vien tik mokyklos sienose, bet ir viešose salėse, pasikviečiant svečiuosna kurį iš šios dienos dar gyvųjų poetų, kūrybingai panaudojant garsines ir vaizdines techniškas priemones kiekvienos kolonijos galimybės ribose. Juk ne vien tik kolasalus, bet ir kamerinio pobūdžio kultūrinis įvykis, jeigu jis kūrybingai apdorotas, gali būti didžiai prasmingas mums, o šiuo atveju ir tebelapojančiai, tebedydinčiai lietuvių poezijos šakai iševijoje.

Pačioje Chicagoje šių metų vadinamos Poezijos dienos įvyksta gegužės 21 d. (penktadienį) ir gegužės 22 d. (šeštadienį). Jis šiemet rengia pats Jaunimo centras. Galima jau iš anksto nuosirdžiai pasidžiaugti, jog dviejų dienų šventinėje programoje turinio ir formos prasme bus visai naujų dalykų, šviesiai praskaidrinančių monotonišką, kartais ir ne visai giedrą iševijos kasdienybę. O poezija gi ir yra tokia reta mūsų vieta, į kurią reikia ateiti su obels žiedo baltumu, su giedančio paukščio nuosirdumu ir su širdimi, plakančia grožiui, rūgstančio pasaulio ir rūgstančios mūsų pačių bendruomenės aplinkoj. Dainuojančios mūsų senolės ar senolio dvasinė būseną šiandien dar labiau reikalinga kiekvienam atsverti sutech-

nintą modernaus pasaulio svorį. Šitai jaučia ne vien tik poetai, ne vien tik lyriškieji lietuviai, bet ir viso pasaulio tautos ir bendruomenės. Todėl ir kompiuteriniame amžiuje poezija neišnyksta. Atvirkščiai, ji plečiasi, šakojasi ir įvairėja, jai teikiamos Nobelio ir mūsų lietuviškosios premijos ne kaip užmigdanti piliulei, o kaip akis atveriančiai naujos būties realybei, neatšokusiai nuo žmogaus širdies.

Truputį šia proga apie artėjančių Poezijos dienų Chicagoje programą. Penktadienį (gegužės 21 d.) 8 val. vak. prasidedanti programa bus skirta nesenai mirusiam, vienam didžiųjų mūsų poetų — Jonui Aisčiui. Centrinis programos numeris bus garsinio, spalvoto Jono Aisčio filmo premjera. Jis kun. Algimanto Kezio, SJ, buvo pradėtas sukurti, poetui dar gyvam esant. Tad filme matysime patį poetą čia pat Chicagoje ir kitur, girdėsime jį, skaitantį savo kūrybą, seksime jo pokalbius, liečiančius įvairias lietuviško gyvenimo aktualijas ir kt. Tai paminklinis ir dokumentinis, neįkainojamos vertės filmas, kurį šikagiečiai (reta privilegija!) pamatys pirmieji. Prieš filmą apie Joną Aistį pakalbės Kazys Bradūnas, kaip apie brangų, vyresnįjį ir artimiau pažintą kolegą. Filmo premjeron iš Washingtono atskrenda ir Aldona Aistienė, taipgi asmeniškai daug prisidėjusi prie šio filmo susukimo.

Šeštadienį (gegužės 22 d.) Poezijos dienų programa Jaunimo centre bus pradėta 5 val. popiet folkloristės Elenos Bradūnaitės paskaita "Pirmąsios poezijos — liaudies dainos". Savo paskaitos tezes ji iliustruos autentiškais liaudies dainų garsiniais įrašais, padarytais čia pat Amerikoje. Po paskaitos dar bus parodytas taipgi naujas Lietuvių foto archyvo filmas, įamžinęs Pennsylvanijos lietuvių liaudies dainininkus, jų buitį ir jų dainų repertuarą. Po to vyks trumpas, oficialus Lietu-

(Nukelta 1 2 psl.)

Jonas Aistis

KATARSIS

Aš tik tau visas širdies gelmes atversiu,
Kaip aš niekad, kaip aš niekam nesakau.
Nusiplauk nekruvinos auksos katarsiu,
Mano, žodžio kruvina auka.

Nesu niekad niekam sakęs šito,
Šito niekam pasakyti negaliu.
Žodis — žiedas pumpurė nuvytęs,
Jis numiršta į pasaulį pakeltui.

Tužer niekam nebuvai širdies atvėręs,
Tužer šito nesuprasi niekuomet —
Tau smulkiom stiklų šukelėm žėri
Aukšto skliauto nemarioji klaidkumė.

Netelpa many, tai veržias dėsingumas,
Nežinau aš pats, aš pats dėl ko,
O taip trokštu visas tapti dūmais
Ir sutirpti kruvinoj aukoje,

Kad tik tau kentėti nebereiktų
To paties gyvenimo — kančios:
Trupučiuką džiaugsmo sopuliu suteikti
Ir į tavo širdį pereit nejuočiom...

Tai aš tau ant aukuro padėjau širdį —
Gal nė netikėsi, kad jinau gyva?!
Nenorėjau niekad aš tavęs nugirdyt,
O tiktai norėjau palytėt tave!

Paverstą į vėną mano kraują gersi
Ir mane pajusi širdyje, giliai,
Taip nusivalysi tu auksos katarsiu,
O ištikęs skausmas greit tave apleis!

PLUNKSNA

O buvo toks gražus gegužio galas,
Purienomis gelsvai putojo pievos,
Ir tais žaliais laukais, ir tais linksmomis berželiais
Iš mėlyno dangaus gėrėjosi pats Dievas.

Šypsojos spinduliai ir šilas džiaugėsi,
Ant padrikų plaukų užkrito rasos gailios —
Tuomet mudu kalbėjom, mielas drauge,
Kalbėjome apie Tristano meilę.

Ir manėme, kad mūsų žodis
Atneš pavasarį, atneš paguodą —
Tuomet ir šis pasaulis rodė
Tartum pražydęs vyšnių sodas.

Bet juo tolyn, juo žvilgsniai geso.
Ir mano jėgos — tavo galios.
Mudu užmiršome, brangioji sese,
Pavasari, purienas ir beržėi.

Ir buvo taip graudu ir nyku balsiai —
Pasaulis akyse apmargo.
Sakyt, brangi, ar mes galėsime pateisint
Šiais žodžiais sunkų žemės vargą.

Ar ras mumyse nors truputį paguodos?
Ar būsim mes nuvargusiam paunksme?
Sakytit jūs — tu, mano mielas žodi,
Ir tu, mano brangioji plunksna...

Šių metų Poezijos dienų Chicagoje plakatas

Jonas Aistis

Nuotrauka Jono Dėdino

Šių metų Poezijos dienų Chicagoje penktadienį (gegužės 21 d.) skiriamas Jonui Aisčiui. Jaunimo centre atelnanti penktadienį įvyks Jono Aisčio filmo premjera. Filmas susuktas kun. Algimanto Kezio, S.J., spalvotas, garsinis, apimantis poeto Jono Aisčio gyvenimą ir kūrybą. Ta proga apie Joną Aistį kalbės Kazys Bradūnas. Visuomenė atsilankymu filmo premjeron kviečiama pagerbti iševijoje m. rusų žymųjį poetą ir jo nemirštantį pasilikiną lietuvių poezijoje. Poezijos dienas Chicagoje rengia Jaunimo centras.

PAPRASTAS GYVENIMAS

Nėr gyvenimo pilkesnio,
Nėra laimės pilkesnės —
Sode sniegas krinta kasniais,
Vėtra pusto į pusnia.

Dulks gyvenimas, o pilkas,
Lyg žydėjimas rugiuos —
Suliepsnos aguonos šilkas
Prie rugiagėlės džiugios.

Vakare žiogeliai skalins,
Leisis saulė balzguna,
Prasiskirs rugiuos kūkalis —
Man jo vieno bus gana.

Vėtra vyšnių žiedą neša,
Pūga — bangas tų žiedų!
Nusiris per skruostų lašas,
Ir nebūs jau taip graudu.

Gal gyvenimu, gal meile
Vėl ten gegužės kukuos?
O ateis ruduo — bus gaila
Žiedo, vėjo ir šakos...

O toks pilkas, pilkas būvis
Ir pilka taip aplinka...
Gal dėl to, dėl to, kas buvo,
Laužo obelys rankas.

Krinta žiedlapiai, o kasniais —
Siaučia pūga balzguna —
Man tavęs pilkų pilkesnio,
Vienų vieno bus gana.

MATER DOLOROSA

Visos tavo mintys, svajos ir troškimai
Nuolatos sudūsta, lyg uolon banga...

Visas tavo kelias, tartum prakeikimas,
Tartum plėšikų užkeikta anga.

Mater Dolorosa, tu bėsi per gruodą,
Darganas ir šaltį eidama dairais —
Žiaurūs atėjūnai tuština aruodus,
Atneštinį kraitį draskosi žiauriai.

Tau palieka skurdą, degėsius ir vargą,
Sėdami neviltį, ligą ir siarbus —
Tavo šviesaus žvilgsnio ir aukštai iškeltos
Ir varu klupdina garbinti stabus...

Motina tėvyne, kaip tu bepakelėi?
Kaip tu išnešiojai geliamoj širdy
Mergautinę godą? Kaip, audroms išėjus,
Sopuliu ir viltim lieki išdidi?

Ateity vaidenas rožės ir lelijos
Ir takai paskendę kvepiančiuos žieduos,
Nors širdyje tvyro aštrūs kalavijai,
Nors nedžiūsta niekad ašaros veiduos...

Tu vis nori būti vyvingriai išausti
Ir sukrauti kraitį klėty į skrymias —
Svetimi ateina, pančiuosna sukausti
Gąsdina rytojaus tamsia nežinia...

Vėl mumsi pančius, nedrango nukaltus,
Vėl laisvuosius žingsnius palaimą lydės —
Tavo šviesaus žvilgsnio ir aukštai iškeltos
Sopulingo veido daugis pavydės.

Motina tėvyne, tavo žingsniai sunkūs
Bet vis eiki priekin ir tikėt tvirtai,
Visa laiko bėgy dyla ir nubunka,
Visa užsimiršta, užsimirš ir tai...

Kas kad tavo viltys, svajos ir troškimai
Laikinai sudūsta, lyg uolon banga,
Kas kad tavo kelias, tartum prakeikimas,
Tartum plėšikų atšiauri anga...

Išsivijos parodą aplankius

JONAS PUZINAS

(Tęsinys iš praėjusio šėstad.)

Trumpas žvilgsnis į kitus skyrius

III skyriuje vaizduojamas kai kurių senųjų lietuvių kolonijų gyvenimas dokumentais ir nuotraukomis. Įdomiai sutvarkytas skyrelis "Pensilvanijos Lietuva" su žuvusių anglikanų antkapiais, iškeltas iš žymios Pensilvanijos lietuvių vėliavos. A. Karalius. Kituose skyreliuose susijusi ties New Yorko, Clevelando, Marylando ir Kalifornijos lietuvių kolonijomis ir plateliau išryškina senoji lietuviškoji Chicago su senosiomis lietuvių draugijomis, duodama šv. Kazimiero ir lietuvių tautinių kapinių įdomesnių antkapinių paminklų ir kt.

IV skyrius apima Amerikos lietuvių religinį gyvenimą: lietuvių statytas bažnyčias, jų sukurtas parapijas. Daugiausia vietos skiriama Chicago lietuvių parapijoms. Duodama gražių nuotraukų, bažnyčių, nušviečiamas atskirų parapijų vadovų veikla, sustojama ties šv. Kazimiero seserį vienuolių ir ties vienuolių steigėjų seserimi Marija Kaupaitė. Iškeliama vysk. Pranciškaus Būčio ir arkivysk. Jurgio Matuleičio - Matulevičiaus veikla Amerikoje, kunigo Marijono Jono Navicko darbai ir t. t.

V skyriuje vaizduojama lietuvių draugijų veikla. Pirmiausia lankytos dėmesys nukrypsta į visokių Lietuvos didžiųjų kunigaikščių ar šventųjų vardais pasivadusių draugijų konstitucijas bei įstatus. Čia susiduriame net su XIX a. pabaigos draugijų konstitucijomis. Toliau net 21 rėmuose pavaizduojama atskirų organizacijų bei jų iškiliųjų veikėjų darbai: Susivienijimo lietuvių Amerikoje, Amerikos lietuvių Romos katalikų federacijos, Amerikos lietuvių Romos katalikų susivienijimo, Lietuvos vyčių, Tėvynės mylėtojų draugijos, Amerikos lietuvių tautinės srovės organizacijos, Draugijos užsienio lietuviams remti, Balfo ir kt. Būti praverę duoti daugiau medžiagos ir Amerikos lietuvių socializmo veiklai parodyti. Ant stalų išdėstyta daug labai vertingų archyvinės medžiagos, retų senųjų draugijų protokolų. Pvz., čia randame "Knigos Draugystės po vardu Sv. Trejies — uždieta Rusijei miens 1893 m. Wilkes-Barre, Pa.", kita knyga — "Svento Mikolo Draugystės" Wilkes-Barre, 1914-1915 m. Iš visuomenės veikėjų iškeliama: Stasys Gegužis, dr. Kazys Drangelis, Antanas ir Marija Rudžiai, Juozas Bačiūnas, dr. Steponas Biežis. Čia, žinoma, galėjo būti skirta vietos dar daugeliui nusipelnusių veikėjų.

VI skyriuje vaizduojama parodomą Amerikos lietuvių kovą dėl Lietuvos, pradedant kova už lietuviškosios spaudos laisvę carinės Rusijos okupacijos laikais ir baigiant Altos veikla. Įvairiuose rėmuose duota dokumentinės ir vaizdinės medžiagos apie Kražių skerdynes, iškeliama dr. J. Basanavičiaus lankymosi Amerikoje (1913 m.) reikšmė, duodama jo originalių laišku, pateikiama dokumentinės medžiagos Amerikos lietuvių pastangoms padėti Lietuvai I pasaulinio karo metu, Amerikos lietuvių pastangoms padėti Lietuvai kariškai, atstadius Lietuvai nepriklausomybę. Amerikos lietuvių kovą dėl Vilniaus (duodama įvairių plakatų ir kt.), rūpinimasis išgauti iš JAV vyriausybės Lietuvos de jure pripažinimą, pastangos Lietuvai gelbėti II pasaulinio karo metu ir po jo.

VII skyrius apima Nepriklausomos Lietuvos diplomatinės ir konsularinės tarnybos veiklą Jungtinės Amerikos Valstybėse. Nuotraukomis ir dokumentine medžiaga sustojama ties P. Zadecku, Juozu Jakucku, Stasiu Bačkiumi, Mikū Bardo-

nu, Jonu Budriu, Julium Bielskiu, Antanu Kalvačiu, Petru Daužvardžiu ir Juze Daužvardiene.

VIII skyrelyje parodomi JAV lietuvių ryšiai su nepriklausoma Lietuva (turizmas, ekskursijos, svečiai iš Lietuvos ir kt.).

Labai didžiulis IX skyrius. Tai plačiausią JAV lietuvių kultūrinę veiklą. Bent 4 rėmus užima ekspoziciniai JAV lietuvių muzikinei veiklai iškelti. Čia išdėstyta retų muzikos leidinių, gaidų, nuotraukų. Ir ant stalų skyrium buvo išdėstyti įvairių muzikos leidinių. Parodos proga daugelis jos lankytojų buvo užsukę ir į prof. J. Zilevičiaus Lietuvių muzikologijos archyvą, kur sukaupta neįkainojamos vertės medžiagos Lietuvos muzikos istorijai pažinti. Po plačios muzikinės apžvalgos, kituose rėmuose ekspozuojama medžiaga apie lietuvių teatrą, tautinius šokius, apie skulptoriaus Petro Rimšos lankymąsi Amerikoje 1936-1937 m. (jo darbų nuotraukos, parodų katalogai, originalūs laišškai). Toliau išdėstyta vertinga medžiaga apie JAV lietuvių rašytojus (Kl. Jurgelionis, J. Tyslavas, K. S. Karpius ir kt.), įžymiusius kultūrininkus ir visuomenininkus (Petras Jurgela, prel. P. Juras, prel. J. Balkūnas, muziejninkas dr. A. Račkus ir kt.). Medialistikos skyrelyje išdėstyta daugybė retų įvairių organizacijų ženklų, žetonių, vėliavėlių, suvažiavimų dalyvių ženklų ir kt. Išdėstyti ir retas pirmojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos medalis (skulptoriaus prof. Alberto L. Van Bergheno darbas), išleistas dr. A. Račkus 1919 m. Chicagoje. Parodomai ir įvairių lietuvių organizacijų, jų bibliotekų ekslibrisai, spausdinti laišškai, kurie būdavo siunčiami tėvams, giminėms ir pažįstamiems į Lietuvą, įvairius lietuviški Amerikoje išleisti atvirukai, lietuvių asmens dokumentai (užsienio pasi, Lietuvos pasiuntinybės Washington "leidimai" vietos užsienio paso ir kt.). Du rėmai skirti lietuvių filatelijai ir lietuvių filatelijos draugijai "Lietuva" Chicagoje. Toliau skiriama vietos lietuvių švietimui: lietuvių mokyklos Amerikoje (nuotraukos, atsišaukimai), lietuvių Valparaiso universitete (nuotraukos, studentų leidimai laikraščio "Jaunimo Sapaui" pavyzdžiai ir kt.). Atskiras poskyris — "Lietuviai, kurie kūrė Ameriką" (senos nuotraukos žinomų ir nežinomų asmenų). Nemaža vietos skirta lietuviams tarptautinėse parodose: 1900 m. Paryžiuje ir 1939 m. New Yorke.

Nutukeliai liesinta gaidžio gaudymu...

Lankytojų dėmesį atkreipia rėmas Nr. 187. Tai — Lietuviai gydytojai. Tam skyreliui galėjo būti paskirta ir kiek daugiau vietos. Juk jau nuo XIX a. pabaigos įvairiose lietuvių kolonijose būta savų lietuvių gydytojų, Chicagoje jau 1907 m. buvo įsikūrusi Lietuvių ligoni-

Lietuvių Chicagoje 1936 m. pastatyta operetė "Jūros mazgas". Iš kairės į dešinę: Antanas Chapas, Sofija Paulius, Clement Gobis, Ona Plešienė ir Justas Kudirkas.

"Margučio" įsteigėjas Antanas Vanagaitis ir radijo pranešėjas Kazys Deveikis

nės draugija, 1914 m. sausio 9 d. įsteigta per 30 metų veikusi Amerikos lietuvių daktarų draugija, kuri 1921-1925 m. leido žurnalą "Gydytoja", o atskiri gydytojai yra išleidę daug medicinskių knygų ir t. t. Šiame skyrelyje išdėstyta, palyginti, nedaug ekspozatų: 1932 m. Amerikos lietuvių daktarų draugijos nuotrauka, keletas dokumentų ir vienas įdomus lapelis (Xeroxo kopija, kuris greičiausiai buvo dalinamas žmonėms. Štai to lapelio tekstas (kalba palikta netaisyta): "Jeigu esate susirgę? Nevilkinkite bet tuojaus ateikite pas mus ir duokite išsėgaminuoti per gydytojus specialistus iš seno krajaus. Vienas doleris už pilną ir gera egzamina su geiriausiais vaistais. Gydo jie labai pasekmingai ir trumpu laiku visas ligas vyriškas ir moteriškas, net ir sunkiausias pagydamos, visas slaptingas ligas, užnuodijimą kraujo, reumatizmą, nušalimus, išberimus, ligas plaučių ir skilvio, uždegimą puslės, galvos skausmą, skausmus per kryžių, ligas moteriškas, silpnumus ir visokias kitas ligas. Mūsų biurose randasi naujausias elektriškos mašinos, naujausi medikai gydymo ligų. Biurai 1118 S. Halsted St., tarp 12-tos ir Taylor Sts.". Seno Chicago lietuvių vei-

kėjo Juozo Šmotelio tvirtinimu, ta gydytojų įstaiga veikė 1907-1910 m., joje dirbo Lietuvos žydai, su kuriais lietuvių galėjo susikalbėti ir pasiskųsti visokiais savo negalavimais. Nutukelius gydydavo ir "sportu": liepdavo nusipirkti gaidį, paleisti kieme ir jį gaudyti, kol prakaitas išmūšdavo. Po to tą gaidį gaudymo "sportą" pagal duotą "receptą" kartoti. Galimas dalykas, kad lašinėliai kiek aptirpdavo...

X skyrius skirtas JAV lietuvių transatlantiniams skridimams ir sportui. Plačiai pavaizduojamas Dariaus ir Girėno 1933 m. skrydis į Lietuvą: pasiruošimas kelionei, žuvinimas, telegramas, laidotuvės. Visa pavaizduojama nuotraukomis, originaliais laiškais, duotas ir Dariaus bei Girėno pasirašytas testamentas, vėlyvesni lakūnų minėjimai, paminklo atidarymo Chicagoje iškilnės ir t. t. Du rėmai skirti Felikso Vaitkaus 1935 m. skrydžiui (nuotraukos, gėgužinių lapeliai, dokumentinė medžiaga). Paminimi ir kiti lietuvių lakūnai Amerikoje. Platus sporto skyrelis. Čia mes randame boksininkus Šarkį, Vinčą, krepšininkus E. Kriaučiūną-Krause, P. Lubiną, golfininką J. Gutauską-Goodmaną, beisbolininkus E. Vait-

Knyga apie nerusų literatūras Sovietijoje

Discordant Voices: The Non-Russian Soviet Literatures, 1953-1973". (Skirtingi balsai — nerusų tarybinės literatūros, 1953-1973) — šiuo pavadinimu Kanadoje pasirodė pirmoji knyga anglų kalba apie tautines literatūras Sovietų Sąjungoje. Knygos sudaro išsamus įvadas ir šeši straipsniai apie armėnų, gudų, latvių, totorių ir ukrainiečių rašytojus.

Knygos redaktorius, George S. N. Luckyj, yra rusų ir ukrainiečių literatūros profesorius Toronto universitete, Kanadoje. Savo įvadiniam žodyje jis rašo: "Norint nušviesti įvairias SSRS tautines literatūras, pirmiausia reikia į jas pažvelgti pro tautinių

ir kultūrinių siekių prizme... Vakarose dar tebėra išsisklaidę įtakingas mitas apie Sovietų Sąjungą, kaip modernią, galimą valstybę, kuri tariamai yra išsprendusi tautybų problemą. Todel kartais tvirtinama, jog kalba apie totorių ar ukrainiečių nacionalizmą turinti mažiau pagrindo už Alžyro ar Indonezijos nacionalizmo nagrinėjimą... Kaip latvių, totorių ir ukrainiečių rašytojų eroje visos naujagimės ir kai kurios senesnės valstybės, neišskiriančios vadinamųjų socialistinių valstybių, pergyvena panašią nacionalizmo raidą. Sovietų Sąjungoje, tie nacionalizmai dažnai vystosi, priešintis sovietinio rusiškojo nacionalizmo spaudimui... Norint suprasti įvairių nerusiskųjų nacionalizmą prigimtį, įžvelgti ju sudėtingą raidą pastaraisiais metais bei jų ryšius su pilietinių teisių ideologija, būtina nuodugniau pažvelgti nerusų literatūras".

Straipsnių apie pavienes tautines literatūras autoriai nemėgina išsamiai aprėpti savo sričių — jų tikslas yra pateikti savo skaitytojams, nedaug žinantiems apie Sovietų Sąjungos tautas, pagrindines informacijos ir būdingų pavyzdžių. Visiems autoriams bendras optimizmas, pasitikėjimas šviesesne savo aprašomųjų tautinių kultūrų ateitimi.

Leonas Mikitircijanas tvirtina, kad armėnų literatūros dar nepažįstama, siaubianti kitas, mažiau laimingas sovietinės lite-

atūrų, D. Butkų, ristiką Miką Stirmą, "Lietuvišką liūtą" Antaną Kundrotą ir kitus. Skyrius užsklendžiamas Vasario 16-tosios minėjimais (įvairūs spausdinti atsišaukimai, plakatai, programos, nuotraukos).

Atskiruose skyuose išdėstyti išsivijos spalvoti plakatai ir Prezidento Antano Smetonos atvykimas į Ameriką (nuotraukos originalūs laišškai ir kitokia dokumentinė medžiaga).

Turtingas skyrius, skirtas marijonų veiklai Amerikoje ir "Draugui".

Paroda užsklendžiama prisiminimų iš Lietuvos nuotraukomis. Ant stalų išdėstyta išsivijos iš Lietuvos atsivežtinė medžiaga: šimtmetės juostos, audiniai, liaudies drožiniai, koplytėlės, žvakidės, kai kurie namų apyvokos daiktai, maldaknygės, giesmių knygos (parodoma viena giesmių knyga, atspausdinta rusiškais rašmenimis) ir kt.

Baigiamosios pastabos

B. Kyklys atliko nepaprastai didžiulį darbą, sutelkdamas tiek daug vertingų ekspozatų. Aplankius parodą, prieš mūsų akis atsiveria gyva Amerikos lietuvių istorija. Tai pirmą tokios didžiulės apimties paroda, kuriai dirbta nuo tiesioginio darbo atliekamam labai šykščiu laiku. Todėl visai menustabu, kad ekspozicijoje pasitaiko pasikartojimų. Tų pasikartojimų atsirado ir dėl to, kad veikėjų dirbta įvairiose lietuviškojo gyvenimo srityse. Išdėstyta ir mažiau reikšmingų ekspozatų, be kurių buvo galima apsieiti (ypač daug laikraščių iškarpu, kurios labai naudingos Amerikos lietuvių istorijos tyrinėtojui, bet ne žiūrovui). Visa tai kiek perkrauna ir apunkina parodą. Tegu šios kartinės pastabos nebūna priekaištų rengėjams. Mes džiaugiamės atliktu didžiuliu darbu, džiaugiamės, kad B. Kykliui pavyko sutelkti tokį vertingą archyvą. Padėkė net tik jam pačiam už rūpestingą medžiagos kaupimą ir išgelbėjimą nuo pražūties, bet esame dėkingi ir jo šeimai, kuri gyvena tais pačiais rūpesčiais, jo didžiojo darbo supratimu bei įvertinimu.

(Pabaiga)

Kartinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

vių tautosakos archyvo atidarymas, ir besidomintieji galės jau susipažinti su naujo, didelio užmojo pradžia. Tada, po užkandinio atsisveikinimo, 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje bus pradėtas poezijos vakaras, kuriame savą kūrą skaitys patys poetai.

Šiomet poezijos vakaras bus truputį kitoks. Vakaron pakvies tas svečias iš Montrealio (Kanaados) poetas Henrikas Nagys, vienas iš poetų žeminių. Šiais metais, mat, sueina jau 25 metai, kai buvo išleista Nagio kartos poetų manifestacinė antologija "Žemė". Sukakties proga didžioji po-

eizijos vakaro dalis ir skiriama Henriui Nagiui. Jis čia skaitys naujausią ir visiems jau gerai žinomą ankstesnę savo kūrą, negailėdamas savo asmeniškųjų komentarų šilteme kontakte su publika.

Be Henriko Nagio, savo kūrą skaitys ir kiti gyvųjų mūsų poezijos kartų atstovai, nedalyvausios pereinę metų poezijos vakare. Vyriausiajai kartai čia atstovaus Gražina Tulauskaitė, po žeminių atėjusiai jaunesnei kartai — Liūnė Suteira ir pačiai jauniausiajai — Austė Pečiūraitė.

Tebūna tad šių metų Poezijos dienos Chicagoje reto įdomumo kūrybinė apraiška, kurioje visi kviečiami ir laukiami. k. brd.

Tel. PR 5-3229

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street

AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR

GERKLĖS LIGOS

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akusherija ir moterų ligos

Ginekologinė chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford

Medical Building). Tel. LU 5-6446

Pirmia ligonius pagal susitarimą.

Jei neatliepia, skambinti 371-8004.

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS

Marquette Medical Center

6132 So. Kedzie Avenue

Val.: pirm., antr., ketvirt.,

6 iki 7:30 val. vakarų.

Šeštad., nuo 1 iki 3 val.

Pagal susitarimą.

Ofiso telef. WA 5-2670

Rezid. tel. WALbrook 5-3048

Tel. Ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 5 v. popiet.

Antr., penktad. 1-5, treč. ir šeštad.

tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS

3709 West 51st Street

Tel. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir

ketv. 1-4 ir 7-9, antr., treč. ir penkt.

10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477; Rez. 246-2839

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

Specialybė — Nervų ir

Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą.

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA

6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-

atliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 2-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKSA

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirm., antr., ketvirt., ir penkt.

nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val.

vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7275

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

561 - 4605 arba 489 - 4441

DR. K. A. V. JUCUS

DERMATOLOGIJA —

CHIRURGIJA

1002 No. Western Avenue

5214 No. Western Avenue

Vial telefonai 852-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 46th Court, Cicero

Val.: kasdien 10-11 ir 5-7 val.

Treč. ir šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmple 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Ave., Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.

Išskyrus trečiadienį

Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)

3925 West 59th Street

Val. pirm., antr., ketvirt., ir penktad.

nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8

val. vak. Šeštad. 12-2 val. popiet. o

trečiadieniais uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KIDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS

SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto

iki 1 val. popiet.

Ofiso tel. RE 7-1168; Rezid. 239-2919

Ofiso HE 4-1818; Rezid. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val. pirm., antr., ketvirt., ir penktad.

8 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

Tel. 778-6565

DR. VIDAS J. NEMICKAS

SIRDIES IR VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street

Valandos pagal susitarimą

OPTICAL STUDIO

VIOLETA KAROSAITĖ

7051 So. Washington, telef. 778-6766

Pritaikomi akiniai pagal gydytojų

receptus.

Didelis akinų rėmų pasirinkimas.

Val.: pirm., antr., penkt. 10-8:30.

Ketv. 1-3 v. v. Šeštad. 10-4 v. p. p.

Trečiadieniais uždaryta.

Telef. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS

AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA

Ofiso:

111 NO. WABASH AVE.

4200 NO. CENTRAL AVE.

Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS

Scena iš J. Kačinsko operos „Juodas laivas“. Centre: Dana Stankaitytė — Jūra, priekyje, dešiniau: Stefan Wicik — Jūreivis

Trijų lietuviškųjų operų premjeros

Jeronimo Kačinsko „Juodas laivas“, Juliaus Gaidelio „Gintaro šaly“ ir Vytauto Marijošiaus „Priesaika“.

Dirigento Vytauto Marijošiaus iniciatyva, remiant Lietuvos Bendruomenės Kultūros fondui, o Chicago Lietuvių operai apsiėmus sumanymą vykdyti, gimė planas, kuris šiame sezone virto faktu. Buvo pastatytos trys originalios vienveiksmės operos, iš anksto kompozitoriams užsakytos. Pirmąjį planas buvo net užsakyti vieną operą daugiau: vieną iš numatytųjų veikalų nesugebėjus užbaigti, kitas būtų likęs atsargoje šiam, ar kitam sezonui. Planas virto tikrove kiek kitaip: buvo angažuotos ir užbaigtos dvi operos; trečioji buvo rašoma nežinomo asmens, kurio vėliau pasirodė pats projekto sumanytojas — dirigentas Vytautas Marijošius, iki šiol kompozicijos srityje nesirodęs, bet žinomas atskirais gero kompozicinio darbo fragmentais: dainomis, aranžementais ar pan.

Šiame sezone Chicago Lietuvių opera atsidūrė prieš ypach sunkų uždavinį: buvo tai trijų skirtingų autorių vienaveiksmių operų pastatymai, kurių visos trys — naujoviškos, kiekviena — skirtingo stiliaus, su savarankiškais režisūriniais bei dekoratyviniais reikalavimais ir, suprantama, su dideliu įvairių vokalinių skaičių. Pirmieji du spektakliai Marijos mokyklos salėje jau įvyko praėjusį savaitgalį, trečiasis ir ketvirtasis — šią dieną ir rytą.

Pirmuoju numeriu ejo Jeronimo Kačinsko „Juodas laivas“. J. Kačinskas visą gyvenimą buvo atonalinės muzikos adeptas, tačiau po jo atonalumu galima buvo jauti lyg skirtingų būdų pasireiškęs romantikas. Tas įspūdis bent dalimi pasitvirtino ir dabar. Algirdo Landsbergio libretas — simbolinio pobūdžio, liečias neseniai visą Ameriką sukrėtusį įvykį — Simo Kudirkos bandymą perbėgti ir amerikiečių žvejų laivą ir bėglio grąžinimą rusams. Operoje tai išreikšta lyg kažkokia nuolat besikartojančia vizija, vykstančia sunkiai aptariamoje jūros stichijoje. Savo sūnau ir vyro ieško motina ir žmona — Catherine Kogutaitė ir Nerija Linkevičiūtė. „Jūra“ — Dana Stankaitytė praneša, jog viską regėjusi ir dabar matanti kasdieninį įvykio pasikartojimą. Įvykio vizionariškumas nėra aiškiai pateiktas, bet laivai tikrai pasirodė — juodasis ir baltasis; jūrininkai juodajame nuolat dainuoja keistą, keistą žodžių ir ritmo dainą, labai nusibodusią vienam jūreiviui, kurį žmona ir motina tuojau atpažįsta. Jūreivio bandymas šokti į baltą laivą nepavyksta: jis čia nepriimamas ir tampa supančiotas juodojo laivo jūrininku.

J. Kačinsko muzika šiam sim-

VLADAS JAKUBENAS

boliniam siužetui labai tinka; jis parodo, kad atonalus stilius gali turėti kažkokią vidinę harmoniją ir spalvingumą, atonalios dainuojamos melodijos gali skambėti natūraliai ir ekspresyviai. Mūsų choristai bei solistai parodė didelio sugebėjimo ir kantrumo, išmokstant ir sklandžiai sudainuojant atonalinio stiliaus rečitatyvus.

Veikalo režisūra, nukreipta teisinga kryptimi, tačiau gal ne visai užbaigta: juodieji jūrininkai su savo keista lyg automatinė daina gal turėtų ir judėti bei dainuoti rikiuotės tvarka, tuo atsisakdami nuo baltojo laivo jūtininku.

Pats J. Kačinsko veikalas, prie tokio jo muzikos lankstumo ir spalvingumo, galėtų parodyti didesnio dramatinio prisitaikymo.

Siaipgi J. Kačinsko opera sudarė ypach originalų, mūsų scenoje visai nebūtą reiškinį tos rūšies pastatymų tarpe.

Opera „Gintaro šalyje“ (A. Kairio libretas) kėlė mažiau prob-

lemų; nebent tai, kad pasakiškas siužetas kiek priminė neseniai girdėtą A. Jurgučio „Pamario pasaką“. Ji galėjo lengvai sudaryti įprastinio turinio maloniai klausomą operą. Šį kompozitoriaus Juliaus Gaidelio kūrinį tačiau apsidėjo jo įprastos „bėdos“: tikrai graži vokalinė medžiaga, tiek solistinė, tiek chorinė, turinti nuosirdaus melodingumą ir net efektingų arijų pradmenų, buvo perdėm perkrauta tirštos orkestracijos, su kone nuolatiniu pučiamųjų instrumentų grupės vartojimu; antra — viešpatavo taip pat beveik išsiai keturių-penkių balsų polifoninė, savarankiška judančių balsų struktūra. Visa tai apsunkino šio veikalą klausymą ir teikė sunkių uždavinių jo atlikėjams: Visvaldui, Lakštutės sužadėtinii (S. Wicik), Pranašui, Lakštutės globėjui (J. Vazneliui), Lakštutei (Margaritai Momkienėi), turėjusiai pagal veikalo eigą, berods, simbolizuoti Lietuvą, toliau A. Brazilui — Žiauriamam valdovui ir Vakare — Visvaldo motinai (Rimai Mastieniui). Visi jie turėjo sėkmingai, o dažnai ir nesėkmingai grumtis su nuolatiniu pučiamųjų instrumentų choru. Kaip teko patirti, dirigentas V. Marijošius ir jo asistentas A. Jurgutis prieš spektaklį buvo praleidę visą dieną, peržiūrėdami pučiamųjų partijas ir bandydami susilpninti jų dinamiką. Lojaliai prisilaukiant teksto, tai pasirodė neįmanoma. Prisiminus 1968 m. Lyric operos rūmuose „Dainavos“ pastatytąją „Kovotojų“ kantatą, kur tikrai graži chorinė bei solistinė partija buvo paskandinta orkestro garsų tvane, ir kartu pastatius dabartinio spektaklio prityrusio dirigento pasiektus akustinius rezultatus, persiū skaudu išvada: tikra, rimta ir stambia kūrybine dovana, o taip pat ir tvirta kompozicinė technika apdovanotam autoriui orkestracija sudaro jo „Achilo kulnį“. Visu rimtumu atsistoja klausimas, ar nevertėtų mūsų produktiviam, nusipelnusiam kūrėjui savo vokalinių veikalų orkestraciją (simfoniški kūriniai čia nepriklausomai) perleisti to dalyko specialistams ir pasilikti sprendžiamąjo patarėjo rolę? Žymiųjų kompozito-

Vytauto Marijošiaus „Priesaika“. Dana Stankaitytė — Vytauto žmona Julijona, už jos, dešiniau: Bronius Jančys — karalius Jogaila.

Juliaus Gaidelio „Gintaro šaly“. Kairėje, priekyje: Jonas Vaznelis — Pranašas, centre: Margarita Momkienė — Lakštutė ir Stefan Wicik — Visvaldas, priekyje, dešiniau: Algirdas Brazilis — Pilius.

Nuotr. V. Jasinevičius

Nuotr. V. Jasinevičius

Persitvarkysime ir vėl grįšime

Pokalbis su Valdu Adamkum, Margučio direktorių valdybos pirmininku

1976 m. balandžio 23 d. iš WIRT stoties nuskambėjo paskutiniai Margučio radijo signalo akordai. Tą nutraukė gyvo žodžio ryšys lietuvių carpe, nutilo informacijos bei greiti įvykių pranešimai. Nebeskauba lietuviškos dainos ir muzika, nebegirdime mūsų rašytojų kūrybos „Pelikių Žiburėlio“ literatūrinėje valandėlėje.

Teko nugirsti, kad Margučio direktorių valdyba, kurią sudaro Dalia Bylaitienė, Valdas Adamkus ir Petras Jurkštas, nenuleidžia rankų, nepasiduoda pesimizmui ir ieško išeities kelių. Margučio likimas rūpi jo klausytojams ir veik visiems Chicago gyventojams, todėl kreipėmės į direktorių valdybos pirmininką Valdą Adamką, klausdami:

— Ar tikrai radijo stotis, kurios bangomis buvo siunčiama programa, nutraukė susitarimą? Jei taip, kodėl?

— WIRT stotis atsisakė pratęsti sutartį ir tuo pačiu atėmė vieną valandos transliacijos laiką. Pasiteisinta stoties nusistatymų pakeisti esamą svetimkalbį programų formatą į „Rock“ muziką, kuri, mūsų manymu, yra atgimstant senėn. Stotis šį pakeitimą padarė visoms šešioms savaitės dienoms. Nepasikeitė tik sekmadieninės programos.

— Ar Margučio vadovybė ieško naujos stoties?

— Vadovybė visais įmanomais keliais ir būdais bando gauti laiką kitose Chicago ir jos apylinkių stotyse. Tą patį daro ir kitos, paties likimo sulaukusios svetimkalbės programos. Esame jau kontaktavę daugiau nei 50 radijo stočių. Itraukiame visus prieinamus šaltinius (kultūrinius, politinius), ieškodami užtarimo ir talkos. Atsakymai jau pradėjo plaukti. Esame gavę keletą pasiūlymų, deka, dėl nepalankaus mums laidos laiko, kol kas nuo jų susilaikome.

— Jeigu taip sunku gauti laiką stotyse, kodėl lietuviai ar visos etninės grupės kartu nesuorganizuoją — nenupėra ar nepasistato savo radijo stoties?

— Savo stotį pasistatyti ar net nupirkti, regis, galėtumėte net rytoj. Turime pakankamai pasiturinčių lietuvių, kurie investuotų lėšas grynai biznio pagrindu. Tačiau tai nėra taip paprasta. Pa-

„Margučio“ direktorių valdybos pirmininkas inž. Valdas Adamkus

gal esamus įstatymus radijo bangų paskirstymas yra tvarkomas federalinės įstaigos (Federal Communication Commission). Naujai stočiai pradėti reikia gauti leidimą — radijo bangas. Procesas labai ilgas ir komplikotas. Laimingu atveju tokio leidimo gavimas užtruktų 3 — 4 metus. Be to, reikia prisiminti, kad viltingai laukiančių tarpe esame ne mes vien. Apie tokią stočių Chicago jau kuris laikas ne tik svajoja ir kalba, bet stengiasi įsigyti ne vieną etninę grupę. Savo ruožtu, apie tai rimtai galvoja ir Margučio vadovybė, tačiau iki šios dienos dar niekam šis projektas nepavyko. Kiek lėgčiau būtų atpirtki veikiančią stočių, nors tokie pirkiniai ne kiekvieną dieną pasitaiko. Todėl, norėdami kiek galime greičiau atgaivinti Margučį, pirmiausia galvojame prisiglausti prie esamų stočių, pirkdami iš jų valandas. Žinoma, tyrinėjame visas galimybes, nežūrint, kad juo kurio yra beveik nepasiekiamos. Vis dėlto esame įsitikinę, kad kelių mėnesių laiko-

tarpyje persitvarkysime ir vėl grįšime pas savus klausytojus.

— Ar sunku išlaikyti radijo programą?

— Kaip žinote, Margutis per paskutinius kelerius metus turėjo pakelti įvairių sunkumų. Pirmia, buvome priversti keisti laidos laiką. Iš patogių vakaro valandų atsidūrėme net 2 val. p. p. Tai žymiai sumažino klausytojų skaičių. Antra, finansiniai išsivertėme tik klausytojų paramos dėka, nes stotis keletą kartų kėlė laidos laiko kainą. Skelbimų pajamos apmokėjo pusę stoties laiko. Visi Margučio bendradarbiai dirbo idealizmo vėdmi, be užmokesčio. Nežiūrint visų sunkumų, Margutis nepalūžo ir klausytojai neišsiskirstė.

— Jeigu palankiai išsipsės radijo laiko gavimas, ar negalvojate keisti programos formatą?

— Neabejotinai. Gyvenimas rieda į priekį, atsiranda nauji klausytojai, susiformavę jau šiame krašte. Antanas Vanagaitis pradėjo programą kitos kartos ateiviams, rūpėjo visai kitokie klausimai nei dabar. Laikai keičiasi, keičiasi klausytojai, jų nuotaukos, reikalavimai. Visur reikia naujos gyvybės ir idėjų, reikia jų ir Margučiu. Visa tai svarstome ir galvojame, tačiau pirmiausia turime gauti laiką, kad vėl kiekvieną vakarą galėtumėte pasiekti dešimtis tūkstančių klausytojų ir dalintis su jais informacija, žiniomis, savais tautiniais reikalais.

— Ar yra padaryti kokie didesni pasikeitimai?

— Besikeičiančios sąlygos ver-tė pakeisti ir paties Margučio organizacinį pobūdį. Neseniai Margutis buvo įregistruotas Springfielde, Ill.: Margutis Inc. kaip visuomeninė organizacija, kuri nesiekia pelno. Tokiu korporacijos sudarymu Margutis tapo daug laisvesnis ir pastovesnis, be to turi savo teisinę padėį.

— Spaula, radijas ir televizija yra visuomenės informacijos šaltiniai. Kokia Jūsų pažiūra šiuo klausimu, numatant Margučio atgaivinimą.

— Su Jūsų informacijos aptarimu gilnai sutinkame, vis dėlto norėtumėme pridėti, kad spaula, radijas ir televizija dar atlieka ir

(Nukelta 14 psl.)

rių istorijoje tokių atvejų būta, nors jie sudaro retas išimtis.

Vytauto Marijošiaus „Priesaika“ išsukė tikrą atodūsi. Pulkas Balio Ruogos dramos „Milžino paunksmė“ finalo libretas (pritaikė Stasys Santvaras) davė po tris šešiasdešimt metų peržengusiam muzikui išeitį į viešumą su mūsų literatūroje tikrai rimtu veikalu. Pasirinktas savotiškas, bet smuiku, tik su žemais styginiais bet pilnu pučiamųjų statutu orkestras buvo pasigėrėtinu spalvingumu išnaudotas; visa veiksmo eiga nukreipta į sceną, į dainuojamąjį žodį, su šykščia, bet, kur reikia, galinga orkestro palyda, su senove dvelkiančiais choralais, kuriuose grigorijoniški motyvai jungėsi su senoviška liaudiškais raudomis, su dviem reto ryškumo ir puikiai atliktais rečitatyvais: majestotiškos Vytauto našlės Julijonos (D. Stankaitytė) ir galingai ryškaus Vytauto įpėdinio — Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Švitrigailos (Stasys Baras). Visa tai sukurė lyg gyvą tragišką, bet istoriškai gerai žinomo, mūsų praeities istorinio fragmento vaizdą.

Kas nori ir pažįsta, gali prisiminti anglų žinomo kompozitoriaus Benjamin Britten operų kai kurias scenas, kai kurias M. Mul-sorgskio „Chovanščinoje“. Gal yra ten momentų, panašių į „Priesaiką“ girdėtus, turint minty laikotarpį ar geografiją. Bet tai, ką regėjome dabar, buvo tikrai, neginčytinai ir organiška lietuviška. Vytautas Marijošius ilgai laukė, prieš išeidamas išėjimas kaip kompozitorius. Bet jo išėjimas, net ir su šiuo neilgu fragmentu, bus mūsų muzikoje ryškiu įvykiu. O gal prie šio fragmento, bus prijungtos ir kitos „Milžino paunksmė“ paremtos scenos, sudarant išsą ilgesnį, istorinį veikalą?

Danos Stankaitytės ir Stasio Baro sukurti vaizdai stovi neišdildomi prieš mūsų akis. Bet ir kiti personažai — karalius Jogaila (Bronius Jančys), Sofija — antroji Jogailos žmona (Margarita Momkienė) ir ryškūs negarbingai iš Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Švitrigailos išprašomas Krokuvos vyskupas Zbigniewas (Jonas Vaznelis, tarp kitko, gana neįspūdiniai, ne pagal savo luomą, užgrimuotas), irgi sudarė ry-

šius, atmintyje pasiliekančius personažus

Vytauto Marijošiaus „Priesaika“ savo išpūdingumu ir prieinamumu plačiai publikai vyravo šiame pastatyto. Kas liečia spektaklio kokybę, tai premjera ir sekmadienio spektaklis mažai kuo tesiskyrė — taip gerai buvo mūsų trupės pasirodė. J. Kačinsko veikalas pasidarė kiek gyvesnis ir suprantamesnis, J. Gaidelio operoje kiek daugiau pasilavė gražioji vokalinė linija, pasiliekant vis dėlto slegiančiam perkrauto orkestro įspūdžiui. V. Marijošiaus „Priesaika“ sekmadienį buvo dar įspūdingesnė.

Daug spektakliams pridėjo ir Adolfo Valeškos dekoracijos, savo gražumu traukiančios akį ir prasmingai apgaubiančios sceninį veiksmą.

Ši savaitgalį matysime dirigento asistentą Aloyzą Jurgutį sunkioje viso ansamblio vadovo rolėje (ypač tai sunku yra J. Kačinsko operoje), o sezono pabaigai — vėl Vytautą Marijošių prie dirigento pulsto. Po to bus progos plačiau apžvelgti kitokias įvairias šio reikšmingo pastatymo puses.

PERSITVARKYSIME IR VĖL GRĮŠIME

(Atkelta iš 3 pusl.)

visuomeninį auklėjamąjį darbą. Esame giliai įsitikinę, kad šioje srityje dirbantys turi būti aukštos moralės asmenys, nes visuomenės informavimo dirvoje yra neribotos galimybės šią privilegiją panaudoti pikta. Pavyzdžiui tam turime valstybinę, ideologinę plotmę, kur tariamos teisybės varden klesti diktatoriai, pateisinamas smurtas ir melas. Informacija virsta propaganda. Svarbesnėje plotmėje, mūsų pačių tarpe, esame liudininkai, matydami kaip asmeninės ambicijos, pagieža ir pyktis pastaruoju metu lietuviškos informacijos srityje ne vienu atveju pamynę tikrąją informacijos principą po kojom. Tai palietė net ir lietuvių visuomenės informavimą apie Margučio radijo programos tikrąjį stovį. Tokiu keliu eidami, toli neu eisime. Tikime, kad tikra, nemeluota informacija, nesvarbu kiek ji kartais gali būti skaudi. Todėl ir Margutis atėjo į perduos beašlišką, tiksliai ir necenzūruotą informaciją. Margutis ir toliau seks lietuviškąjį kultūrinį gyvenimą, visomis jėgomis prisidės prie lietuviškos išlaikymo Chicagoje ir vėl aktyviai dalyvaus kultūriniuose darbuose.

— Koks Margučio santykis su klausytojais?

— Gana glaudus. Daugelis klausytojų dažnai reaguoja ne vien į pranešimus, bet ir į pačią programą, telefonu ar laiškais pareiškdami savo pasitenkinimus arba priekaištus. Taip pat klausytojai jaučė reikala pranešti kitur nugirstus įvykius, dažniausiai liečiančius Lietuvos reikalą, atkreipti dėmesį į tam tikrus Amerikos spaudos „puslapius, radijo ar televizijos programas. Taip pat, pasitvirtinus žinioms apie Margučio uždarymą, klausytojai asmeniškai reikė užuojautą, gailėstį bei susirūpinimą. Nepaaištinus ir Margučio vaidmuis įvairiais lietuvių liečiančiais reikalais. Juk Margutis buvo telegramų ir laišku rašymo centras, juk Margučio talkintojai, ypač jaunimas, vežiojo telegramas į pastą, priimėdavo telefonus, redagavo tekstus. Iš viso, Margutis tapo lietuvių informacijos centru, į kurį kreipėsi tūkstančiai lietuvių ne vien tik radijo klausimais. Margučio raštinėje prisiglaudė Pasaulio Jaunimo Ryšių Centras, VISTA organizacija, buvo užpildomi pajamų mokesčiai ir teikiama įvairiausi patarnavimai. Labiausiai gal išskirtina ir pažymėtina Antano Olio ir An-

Knyga apie nerusų literatūrą Sovietijoje

(Atkelta iš 2 pusl.)

Savo straipsnyje apie ukrainiečių literatūrą Luckyj aprašo valdžios stalinistinės priemonės ir terorą, nukreiptą prieš ukrainiečių rašytojus. Jo žodžiais: „Politiinių metodų griebiamasis yra aiškus jų naudotojų silpnumo ženklas. Bet ir šiuo atveju, kaip ir anksčiau, jiems nepavyks pasiekti savo tikslų. Ukrainiečių literatūra, atgijusi šešiasdešimties metų, tebėra atspari ir gyvybinga... Ji ištauso savo stiprybę — jei to prireiks, ji pogrindyje — pasitrausianti iš išsiskleisti, politiniui klimatui pasikeitus. Tada rašytojai ir vėl žygiuos pirmuosiose eilėse“.

Knygos apie nerusų tautines literatūras pasirodymas liudija Amerikoje augantį susidomėjimą Sovietų Sąjungos tautomis. Bendrą knygų įspūdį tiksliai aptaria šie įvado žodžiai:

„Po monolitinių sovietinės literatūros fasadų slypi rusifikacijos ir socialistinio realizmo nesuapvalinti tautiniai — kultūriniai siekliai ir visuotinės meninės vertybės“.

tano Vanagačio pradėtoji komercinė tradicija Chicagoje, kuri iki šiol buvo tęsiama. Neapsiriksime sakdami, jog Margutis pirmas atvedė savo klausytojus į Orchestra Hall ir Chicago operos rūmus.

— Ar nemanote, kad televizija didelė konkurentė Margučiui?

— Ne. Margutis turi savo nuolatinius klausytojus, o jų dar padidės, kai gausime geresnį laiką, be to, Margučio paskirtis visai kitokia. Jau ir dabar, vos keičiant dienų prabėgus nuo programos uždarymo, klausytojai jaučia didelį trūkumą. Būtent: pasigenda lietuviškų žinių, pranešimų, o silpniau angliskai kalbantys tapo atitraukti nuo viso pasaulio įvykių raidos, kurių santrauka Margutis stengdavosi perduoti. Margučio klausytojų šeima yra didelė, su ja Margutis bendravo daugiau nei 40 metų, tad ir mūsų tikslas šiuo metu yra išspręsti turimas problemas, kurių, kiek žinome, kiekviena Margučio generacija taip pat turėjo. Margutis yra Chicago, o Chicago nemano mirti.

— Kuriuo būdu manote išlaikyti istaigą šiame pereinamajame laikotarpyje?

— Paskutiniuoju Margučio programoje minėjome, kad Margutis savo veiklos nenutraukia. Ireną studija sunkiai bet kur perkeliama, taip pat yra nemažai archyvai — knygos, plokštelės, magnetofono juostelės, na ir raštinė. Margučio rėmėjų dėka durų neuždarysime. Žinoma, neturint jokių pajamų, jeigu greitai laiku nepavyks kiton stotin persi-

Lilija Vanagaitienė, Lietuvos konsulas Petras Daužvardis ir adv. Antanas Olsas su Margučio puotoje.

„Margučio“ darbininkai: programų vedėjas Petras Petrutis, „Pelkių Ziburėlio“ redaktorė Dalia Bylaitienė ir radijo jaunasis inžinierius Andrius Regis.

kelti, turėsime didelių finansinių sunkumų. Susirūpinę Margučio ateitimi klausytojai mūsų neapleidžia, kartkartėmis gauname padėtinančius žodžius su tiesiogine parama. Esame ir būsi-

me dėkingi, tiems, kurie ir toliau mums remia. Norintiems prisidėti prie Margučio išlaikymo, pateikiame adresą: Margutis Inc. 2422 West Marquette Rd., Chicago, Ill., 60629.

Nauji leidiniai

• ACTA BALTICA, XV, 1975, Liber Annalis Instituti Baltici. Didelio formato, 332 psl., Baltų instituto Vakarų Vokietijoje leidžiamas, pasaulinio dėmesio susilaukęs metraštis. Kaina su persiuntimu į Jungtines Amerikos Valstybes 25 vokiškos markės. Acta Baltica penkioliktoji tomų užsaisakant ir pinigų siunčiant, rašyti šiuo adresu: Institutum Balticum im Haus der Begegnung Koenigstein e. V., 624 Koenigstein im Taunus, Bischof — Kaller Strasse 3, W. Germany.

Metraščio didžiąją dalį (100 psl.) užima „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ 10, 11 ir 12 numerių pažodiniai vertimai vokiečių kalbon. Tai dar vienas, be galo reikšmingas lietuviškosios „Kronikos“ prasiveržimas pasaulin dėsniu vokiečių kalba tokiame neeiliniame leidiny.

Štai visas „Acta Baltica“ metraščio IV tomo turinys: „Chronik der Litauischen Katholischen Kirche Nr. 10, 11 and 12“; Andrius Namsons „Der naturliche und der mechanische Bevoelkerungszuwachs Lettlands und die Bestandsveränderung seit 1940“; Bruno Kalnins „Die sovietische Nationalitaetenpolitik im Baltikum“; Valev Uibopuu „Ingermanlaendische Sprachgruppe“; Oskar Angelus „Ueber das Absterben der baltischen Mundarten“; Dov Levin „Der bewaffnete Widerstand baltischer Juden gegen das Nazi-Regime 1941 — 1945“; Janis V. Stakle „Die Eisenbahnen und das Transportwesen Lettlands in der Zeit von 1940 — 1970“; Jonas Glemža „Die Landwirtschaft Sowjetlitauens 1960 — 1973“; Hermanis Rathferlders „Lettische Helden in russischen Epos“; Gale dar recenzuojamos šios knygos: „Baltic History“, Editor — A. Zidonis, V. Vinters, M. Valdgemae, Association for Baltic Studies, The Ohio State University 1974 ir Tomingas, William „The Soviet Coloniza-

tion Estonia“, Kultur Publishing House, New York 1973. 8 312 p. Printer Oma Press, Canada.

• MOTERIS, 1976 m. sausio vasario mėn. Nr. 1. Lietuvių moterų žurnalas. Redaguoja Nora Kulpavičienė. Leidžia Kanados Lietuvių moterų draugija. Administruoja Bronė Pabedinskienė. Metinė prenumerata 6 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M6H 1A8, Canada.

Tai reprezentacinis šviesių mūsų moterų žurnalas. Straipsnių ir iliustracijų temos sklidomos po istorijos, meno, literatūros, teatro ir visuomeninės moterų veiklos sritis. Apžvalginiai skyriai: Vaiko auklėjimas, Moteris pasaulyje, Organizacinė veikla, Sveikata, Madų ir grožio pasaulis ir šeiminių kampelis. Paėmus į rankas, žurnalas kelia tikrą estetinį pasigėrėjimą.

• LITHUANIA, la chiesa cattolica nella tormenta. Parte prima. N. 5 della serie: „Lituania“. Tai gražus kišeninio formato 120 psl. iliustruotas leidinys, parengtas V. Mincevičiaus. Italiskai kalbantis pasaulis čia supažindinamas su lietuvių, kaip katalikų tautos, einamu kryžiaus kelių šių dienų bolševikinėje rusų okupacijoje. Leidinio nuotraukos daugiausia ir rodo šio kelio kruvinojus etapus.

• LAISKAI LIETUVIAMS, 1976 m. balandžio mėn. Nr. 4. Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, SJ. Administruoja Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata 6 dol.

Ivadiname straipsnyje redak-

cija atsiliepia į skaitytojų pagėdavimą duoti daugiau religinių straipsnių. Tačiau nurodo ir sunkumus. „Kai kurie sugebantys plunksną valdyti ir turintieji teologinį išsilavinimą asmenys mieliau rašo apie istoriją ar politiką, o vienas kitas net su krikščionybės principais nesiderinančioje spaudoje užsiminėja partiniams gincams, ne vaizgintiškai rinkdamas deimantukus, bet ieškodamas tik visokių tikrų ar įsivaizduotų blogybių, sukeldamas dulkių debesį ir apipurvindamas aplinką“. Po to į temą pozityviai atliepia perspaudintas laiškas iš Lietuvos. Apie tris didžiuosius popiežius (Pijų IX, Leoną XIII ir Pijų XII) rašo Br. Kristanavičius, SJ. Trečiuoju teminiu eina Feliksas Jucevičius „Mintis dialektiniame žaisme“. Daug aktualios medžiagos įpras-tinuose skyriuose: Seima, Jaunimas, Tėvynėje, Kalba, Filmai. Numeris iliustruotas „Laiškų Lietuviams“ premijų įteikimo ir iškilnių koncerto nuotraukomis.

• KRIVULĖ, 1976 m. kovo mėn. Nr. I (18). Leidžia Vakarų Europos Lietuvių sielovada. Redaguoja kun. P. Celiūšius, 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstr. 5, W. Germany. Leidinys 48 psl., iliustruotas nuotraukomis. Naujame numeryje: Popiežiaus rinkimai, Evangelijos skelbimas. Vysk. A. Deksnys JAV; Pasauliečių kunigystė; Lietuvių kultūros draugija; Ekumeninės pamaldos; Iš evangelikų veiklos. Kronikoje: Didžioji Britanija, Italija, Vokietija.

• AŠIS, 1976 m. Nr. 9. Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos trimėnesinis informacinis biuletenis. Redakcinė kolegi-

DIDŽIOJI LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA BAIGTA

„Mokslo“ leidykla Vilniuje 1976 m. išleido „Lietuvių kalbos gramatikos“ 3 tomą, skirtą sintaksei. Leidinys 1016 psl. Formatas 6,5 x 10 colių. Įristas drobės viršeliais. Tiražas 5000 egzempliorių. Kaina 6,47 rb.

Tomo autoriai: V. Ambrazas, Z. Dumsiūtė, D. Juodelytė, P. Kniukšta, V. Labutis, A. Ružė, N. Slizienė, J. Statkevičienė, A. Valeckienė, E. Valiulytė. Redakcinė kolegija: vyr. red. K. Ulvydas, V. Ambrazas, A. Valeckienė.

Sintaksė paskirstyta į dvi pagrindines dalis — „Junginius“ (1 — 275 p.) ir „Sakinius“ (279 — 972 p.). Kas mokėmės sintaksės iš Nepriklausomybės metais išleistų vadovėlių, visiems bus naujiena „Junginių“ skyrius, plačiai (275 p.) gvildenantis dviejų ar kelių žodžių sintaksinius derinius, kurie savo ruožtu grupuojami į sakinius.

Vaidumo dėlei paminėtini veiksmažodžių junginiai su daiktavardžių linksniais: kilmininku — bijo tamsos, pririnko uogų, naudininku — pranešė tėvams,

patinka žmonėms, galininku — pastatė namą, susirgo žiema, įnagininku — domisi menu, rašo pieštuku ir vjetininku — gyvena mieste, grįžo vakare (20 p.).

Medžiagos gausybė paskirstyta į skyrius, poskyrius ir numeruotus paragrafus. Pastarųjų yra 2063. Šaltinių nurodymai (santrumpos rodyklė) surašyti 29 puslapiuose. O detalus turinys užima 13 puslapių. Veiklas rinkoje pasirodė balandžio mėnesį.

Gaila, kad šis monumentalus veikalas negavo pideramo techninio apipavidalinimo: išspausdintas prastame laikraštiniame popieriuje (paskutiniojo puslapio metrikroje rašoma — Popierius: spaudos Nr. 2). Įristas irgi ydingas: dėl nerūpestingo susivimo veikalas yra dviejose vietose (tarp 414 — 15 ir 670 — 71 p.) persiskyręs, o nugarinė merlė atskilojusi nuo viršelio. Iš visų trijų tomų techniškai geriausias išėjo antrasis — ir popieriaus, ir įrisimo atžvilgiu.

S. K.

ja: Vytautas Zagarskas, Ramūnas Svarcas, Marytė Idzelytė ir Ugnelė Stasaitė. Straipsnius ir žinutes siųsti šiuo adresu: Ašis, 1081 E. 176 St., Cleveland, Ohio 44119. Studentų sąjungos nariams prenumeratos auka 1.00 dol., visiems kitiems — 2.00 dol.

Leidinyje paberta apščiui studentams ir jų veiklai naudingos informacijos. Kai kas spausdinama ir anglų kalba, pvz. Theodore S. Thurston straipsnis „Lithuanian Language“.

• MŪSU ŽINIOS, 1976 m. gegužės mėn. 9 d., Nr. 9. Lietuvių jėzuitų ir jaunimo centro biuletenis. Redaguoja Algimantas Kežys, SJ. Administruoja Petras Kleinfotas, SJ. Stūfiant biuletinį paštu, bent 5 dol. metams. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago Ill. 60636.

Šį kartą puslapiuose: motina ir asaros; grįžtama dar pabuvoti prisiminimus su kun. J. Raibūzu, SJ; pasikalbėjimas su kun. Bruno Markačiu, SJ, ir daug kitų aktualijų.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM

IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,297.12 in 22 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,558.48 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR

Remote-Control

With \$1,500

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,595.54 in 22 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,408.95 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,551.99 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVISKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS

EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE:
1065 CANTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 297-0720

ALMIRA OFFICE:
3424 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60642
TELEPHONE: 489-3113

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

Kultūrinė kronika

PENKTOJI BALTIŠKŲJŲ STUDIJŲ KONFERENCIJA

Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijos (Association for the Advancement of Baltic Studies) penktoji konferencija gegužės 20-23 d. vyks Columbia universitete, New Yorko mieste. Šių metų konferencijos pagrindinė tema kryptis: "Tautiškumo problemos Sovietijoje". Šios baltų iniciatyva ruošiamos aukšto akademinio lygio konferencijos kas kartą vis labiau patraukia mokslo pasaulio dėmesį, išsidėmusios plačiai už savuotės ribų tiek šiaip konferencijos dalyvių, tiek prelegentų prasme.

LIETUVISKŲJŲ SPAUDINIŲ DERLIUS 1975 METAIS IŠEIVIJOJE

Kaip mus informuoja išėvishkaja bibliografija tvarkantis Povilas Gaučys, laisvajame pasaulyje 1975 metais išleista 132 knygos, brošiūros ir parodų katalogai. Romanų išėjo 4, poezijos knygos — 8, novelių — 2, dramų — 1. Vaikų literatūros leidinių pasirodė — 2, dailės — 4, atsiminimų — 6, filosofinio ir religinio turinio — 23, istorinio — 13, visuomeninio, politinio — 7, įvairaus turinio — 8.

PAMINKLINĖ AKTORIAUS L. BARAUSKO PLOKŠTELĖ

Pernai Chicagoje mirusio, visų mėgiamo aktorius Leono Barausko įvairių vaidmenų ir jo literatūrinių reikšmių plokštelė pašalė Danos Barauskienės rūpesčiu ir Dariaus Lapinsko talka išėjo šiuo laiku Chicagoje. Plokštelėje Leonas Barauskas vaidina, deklamuoja, skaito ir dainuoja (žemaitiškai). Plokštelė įdėta į puošnų apvalką, kurio viršelyje dail. Z. Sodeikienės sukurtas L. Barausko portretas. O apvalke ne vien tik plokštelė, bet ir Leono Barausko gyvenimo eiga nuotraukose, ir jo bičiulių D. Lapinsko ir A. T. Antanaičio nekrologinės apybraižos. Plokštelė labai miela, atnešanti vėl gyvą aktorius Leono Barausko žodį. Jos kaina 6 dol., gaunama ir "Drauge".

RYTŲ EUROPOS LAISVĖS TEMA AMERIKIEČIŲ UNIVERSITETUOSE

Balandžio 24 d. Le Moyne kolegijoje, Syracuse (N.Y.), įvyko konferencija vardu "Laisvės siekis: Rytų Europos tautos 1976 m.". Joje dalyvavo N.Y.U., Harvardo, N. Y. Valst. Universiteto, Kolumbijos ir Le Moyne kolegijos profesorai. Algirdas Landsbergis, Fairleigh Dickinson univ. profesorius, skaitė paskaitą apie "Kultūrinės problemos Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje".

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENE

Martino Scorsese'o surežisuotas "TAXI DRIVER" yra egzaltuotai gražus, nervus surinkantis ir dažnai šlykščiai atstumiantis filmas... atstumiantis, nes jis per daug priartėja prie mūsų pavojingos miesto tikrovės ir per daug žemos moralės, kad patogi ir su malonumu galėtume jį stebėti.

Šis filmas nėra apie New Yorko miestą, bet apie jauno vyro mintis, jo galvosios, lyg oro, atmainas. Robert De Niro yra ligūstai gerai parinktas Travis Bickle rolei. Tai jūru laivyno karys veteranas, kovojęs Vietname, taip kankinamas nusiminimo ir nemigos, kad pasirenka taksoisto darbą, vairuodamas 12 val. per naktį. New Yorko didmiesčio gatvės jis stebi slankiojančius žemiausios rūšies žmogus. Ir jam kyla noras "nuplauti žmonių amatas nuo bejausmio miesto veido".

Šis sujauktas dorovės lygintojas susižavi "šalto grožio dieviete" — blondine Betsy (bent sykį gerai pritaikyta rolei Cybill Shepherd), kurią jis mato kaip "vaivorykštę virš purvo". Tačiau šioji, susitikusi sykį kitą prie kavos puodelio, pagaliau, ji atstumia, kas dar labiau pagraižo jo nuogrindžimą į beprotybę. Publika intensyviai naujausia, net užuodžia artėjančią kraujo maudynę, o kruvinomos skerdynės įvykus, yra per daug baisu padarinius stebėti. Žiūrovo akys savaime užsimerkia, kai filmavimo aparatas leidžiasi ant... kruvinų sienų, kraujo taškais slenkta laiptais, lūkurioja prie kraujo klanų.

De Nizo yra meistriškai puikus, kaip vyras, išmestas į psichopatinis žiaurumus.

Jodie Foster gerai parinkta 12 m. gatvės mergaitės Easy rolei, pabėgusiai iš namų Irlis vardu. Jos atsisakymas "išgelbėti" ją iš gatvės purvo ir priartina galutinę katastrofą.

"Taxi Driver" yra gerai pastatytas ir surežisuotas košmaras. Ir, kaip visi košmarai, jis neatskleidžia nė pusės, ką žiūrovas norėtų sužinoti. Nepasakoma, nei iš kur mūsų "herojus" atsirado, nei kokie vargai jį eda, ar tas biauurs randas išlikti iš Vietnamo ir pan.

"Taxi Driver" nėra žavi pramoga, tai greičiau pragariško baisumo nuo pat filmo pradžios, kad taxi išnrya iš garų kamuolio, ligi kulminacinio taško — žudynių scenas.

SUSIDOMĖJIMAS PRANO DOVYDAIČIO MONOGRAFIJA

Dr. Juozo Girmiaus parašyta ir šiomis dienomis "Ateities" leidyklos išleista monumentalinė prof. Prano Dovydaičio monografija kelia didelį susidomėjimą ne vien tik ateitininkuose, bet ir visoje lietuviškoje visuomenėje. Šia proga atitaisome praėjusios savaitės "Naujų leidinių" skyriuje paskelbtą netikslumą: monografijos kaina ne 12 dolerių, bet 15 dolerių. Monografija gaunama ir "Drauge".

ROMO VIESULO GRAFIKA CHICAGOJE

Šio mūsų dailininko grafikos darbų paroda vakar atidaryta M. K. Čiurlionio galerijoje, jaunimo centre, Chicagoje. Šia išskirtinio dėmesio verta paroda galerija baigia šiemet itin vaisingą priešvasarinį savo veiklos sezoną. Romo Viesulo paroda galerijoje tęsis iki gegužės 23 d. Paroda atdara savaitės dienomis 7 — 9 val. vak., šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak. Romo Viesulo darbų paroda Chicagoje surengė Korp. Giedra.

PASKUTINIAI LIETUVISKŲJŲ OPERŲ SPEKTAKLIAI

Trijų naujų lietuviškųjų operų paskutiniai spektakliai Marijos mokyklos auditorijoje, Chicagoje, šiandien 8 val. vak. ir rytoj 3 val. popiet. Šiandien dirguoja Aloyzas Jurgutis, rytoj — prof. Vytautas Marijošius. Visi kviečiami pasinaudoti paskutine ir vienintele proga.

STRADIVARIJAUS SMUKAS

Londonė parduotas Stradivarijaus smuikas, pagamintas Cremonoje 1692 m., kitados priklausęs carams. Užmokėjo 78.200 dol. Smuiką caras Aleksandras III buvo dovanojęs vienam rūmų smuikininkui.

SOLŽENICINAS KALIFORNIJOJE

Nobelio laureatas Solženicinas atvyko į Kaliforniją ir, pasinaudavimas Stanfordo universiteto Hooverio instituto Karo, revoliucijos ir taikos biblioteka ir archyvais, rašo naują veikalą.

PIRMASIS LIETUVIŲ TREMTINIŲ LAIKRAŠTIS

Ilgai buvo aiškintasi, kuris yra pirmasis 1944 m. išleistas lietuvių tremtinių laikraštis. Dabar atsimintina, kad "Knygų lentyna" Nr. 4 pranešė, jog pirmasis lietuvių tremtinių (pabėgėlių)

Romas Viesulas

Romo Viesulo grafikos darbų paroda šiuo metu vyksta M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje. Paroda galerijoje tęsis iki gegužės 23 d., atdara savaitės dienomis 7-9 val. vak., šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak.

Baladė

KAI KULTŪRA VERČIA PAPOLITIKUOTI

Kultūriniai reikalams skirtose skiltyse kalbėti politiniais tikslais, lyg ir nepatogu. Tuo labiau, kai išėjimo sluoksniuose vis garėja priekaištai, jog mes išvis per daug dėmesio kreipiame į politinio gyvenimo apraškas ir kur kas mažiau pastangų dedame mokslui, menui, literatūrai. Gal tai ir teisa, bet kai vienas toks, tegu ir politinis, reiškinys, galės turėti tam tikros įtakos ir mūsų kultūrinio gyvenimo eigai, tebūna šios eilutės išimtimi ir tene papiktina tų skaitytojų, kurie šiose vietose tik jau nenorėtų matyti bet kurios politinės (stačikiškai tariant) propagandos.

Jokia naujiena, o daugiau jau vykdomas faktas, kad pirmojo mūsų jaunimo kongreso pirmininkas (gal, tiksliau, buvęs...) Algis Zaprackas kandidatuoja į JAV kongresą. Būtų šių skilčių vietos piktnaudojimas, pradėjus kalbėti apie rinkiminės eigos vi-

laikraštis yra "Emigrantai", išleistas 1944 m. rugpičio 6 d. Ji suredagavo ir išleido neseniai miręs Stasys Pilka "Vaidilos" laive, pakeliui iš Jurbarko į Karaliaučius. Laikraštis buvo dviejų puslapių, rašytas mašinėle, iliustruotas ranka. Pasirodė tik vienas numeris.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
Nuomoja. Parduoja, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas.
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 5814111

AUTO REPAIR

Motor tune-up, motoro, stabdžių, vairo ir automatinio transmisijos remontas. Starteriams ir alternatoriams duodame ilgalaikę garantiją. TEXACO gazolinai.

IGNAS DUBAUSKAS ir PETRAS PIŠNYS
5759 South Western Avenue — Telef. 737-3988

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 60th Street Tel. RE 7-1941

nariams daug kas yra prieinama, gaunama, veikiančių įstatymų ribose, vien savąja įtaka ir svoriu besivadovaujant. Kongreso atstovai žymiai lengviau pasiekti valdines ir privačias institucijas, žinybas, atsa-

kingus jų darbuotojus. Todėl, mūsų nuomone, kiekvieno lietuvių (politiką mėgstančio ar vien tik kultūriniam sektoriuje užsiimančio), interesus būtų padėti Algiiui Zaprackui rinkiminėje eigoje. Gerai padarė vyriausieji Lietuvių Bendruomenės organai, oficialiai pasitakę už jo kandidatūrą. Pagirtini ir Lietuvių Fronto Bičiuliai, taipgi išreiškę savąjį pritarimą Algiiui. Lauktina, kad ir visi kiti mūsų sambūrai ir organizacijos, jokių būdu neišskiriančios kultūrinio pobūdžio ir reikšmės junginių, irgi pasisakytų už savo narius, prijauniančius ir visus kitus tautiečius, remti jaunąjį politiką užsiimančią, kuris, jei tik bus sėkmingai įvykdytas, tikrai palies ir lietuviškąją Amerikos dalį.

Losangelietis Juozas Kojelis siūlo steigti komitetus visur, kur tik lietuvių gyvenama, padėti Algiiui Zaprackui. Tai tikrai pozityvus ir sveikintinas sumanymas, kurį turėtų išgirsti mūsų visų dauguma, kurią sudaro ne vien tik politikai, bet ir kultūrinio dirvonų darbuotojai. Norėtusi išvengti,

Skaityk ir kitam pasiūlyk THE FORTY YEARS OF DARKNESS

Apie istorinius lietuvių kovos metus.
Parašė Dr. Juozas Vaisnora
Į anglų kalbą išvertė Juozas Bulevičius
Si įdomi knyga gaunama DRAUGE
Kaina \$2. Kietais viršeliais — \$3

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS

Daug sutaupysite perkami da įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

VLADO VAILIONIO partizaninio romano

"Likimo Audros"

knyga jau gaunama Chicagoje Vaznelių prekyboje, 2501 W. 71 Str. Gi paštu pas autorių. Knygos popierius labai geras. 344 psl., kietais viršeliais. Kaina 7 dol. Primumi tik apmokėti užsakymai.

V. VAILIONIS

248 Sunnyside Ave.
Munster, Ind. 46321

1976 M. EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

- # 5 Birželio 14 iki birželio 29
- # 6 Birželio 28 iki liepos 12
- # 7 Liepos 5 iki liepos 19
- # 8 Liepos 12 iki liepos 26
- # 9 Liepos 19 iki rugpičio 2
- # 10 Rugpičio 9 iki rugpičio 23
- # 11 Rugpičio 16 iki rugpičio 30
- # 12 Rugpičio 23 iki rugsėjo 7
- # 13 Rugsėjo 20 iki rugsėjo 28
- # 14 Spalio 4 iki spalio 13
- # 15 Spalio 11 iki spalio 19
- # 16 Lapkričio 1 iki lapkričio 9
- # 17 Gruodžio 7 iki gruodžio 15
- # 18 Gruodžio 20 iki sausio 4

Moskva, Vilnius, Roma	1180.00
Moskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.60
Moskva, Vilnius, Roma	1180.00
Moskva, Vilnius, Sveicarija	1206.00
Moskva, Vilnius, Ryga, Leningradas	1051.00
Moskva, Vilnius, Roma	1180.00
Moskva, Vilnius, Sveicarija	1206.00
Moskva, Vilnius, Ryga	1051.00
Moskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
Moskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
Moskva, Vilnius (viena savaitė)	760.00
Moskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
Moskva, Vilnius (viena savaitė)	677.00
Moskva, Vilnius, Ryga	876.00

KAINOS PADUOTOS YRA NUO NEW YORKO ARBA BOSTONO — NUO CHICAGO REIKIA DAR PRIDėti \$119.00

VISAS GRUPES LYDES PATYRĖ VADOVAI VISOS GRUPES BUS 1 DIENĄ VEZAMOS Į KAUNĄ, TAIP PAT IR Į TRAKUS 1/2 DIENOS

Lietuvių ekskursija į Meksiką — 7 dienos — tik \$300 (po du į kambarį). Išvyksta gruodžio 4 d., 1976

1977 m. vasario mėn. ekskursija į Havajus

SKUBEKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAICIUS RIBOTASI

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Air fares subject to change and/or government approval.

Taip pat darome dokumentus giminių iškvietimui į Ameriką pasisvečiuoti.

15-Dienų kelionės lydimos mūsų palydovų I LIETUVĄ

Visas maistas • Persėdimai • Įžymybių pamatymas
Vilniuje • Druskininkuose • Varšuvoje • Krokuvoje

Išvykstama iš Chicago per New Yorką
Geg. 30 d. Liepos 4 d. Rugp. 8 d. Rugs. 19 d.
Birž. 20 d. Liepos 18 d. Rugs. 5 d.

Air fares subject to Government changes

Nuo \$1102.60 iki \$1240.60

Pasiteiraukite apie keliones į Havajus • Meksiką.
Laivais • Autobusais • Traukiniais

Jokių patarnavimo mokesčių.

DISCOVERY TRAVEL AGENCY

623 S. La Grange
La Grange, Ill. 60525
(312) 482-8515

2409 New Street
Ave Island, Ill. 60406
(312) 597-6220

Lietuviai kviečiami į ADMAVE'S CHICAGO CAMP

Perrault Falls, Ontario, Canada
prie LAC SUEL ežero

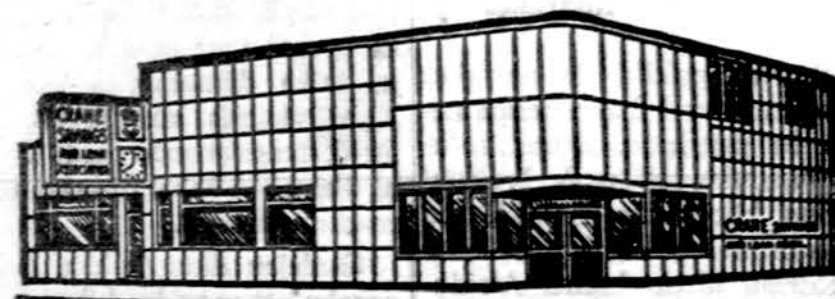
LIETUVIAI SAVININKAI
PUIKI ŽVEJYBA — PUIKI GAMTA

Išnuomojami namukai — "cabins" 4 — 5 asmenims. Visi moderniški patogumai: elektra, virinimui pečius, šaldytuvai, tualetai, "shower". Pageidaujant, valgis gaminamas. Išnuomojami laiveliai.

Dėl daugiau informacijų kreiptis į

Bernice Ukso

2439 W. 46th Street, Chicago, Ill. 60632
Tel. — LA 3-0690

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta
ANTRAD. IR PENKTRAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak.
PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.

7 1/2 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4 % Investavimo Mokamas už sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

ARCHEOLOGINIŲ LIEKANŲ BEIEŠKANT

Kelionės pirma dalis, iš Chicago į Miami, vyko sklandžiai, be nuotykių. Aerodrome laukiau sekancio lėktuvo į Belize valstybę. Anksčiau šitas kraštas buvo žinomas „British Honduras“ vardu. Aš planavau ten susitikti su savo broliu Raimundu, kuris tuo metu jau kasinėjo Mają liekanas.

Aerodrome vienas žmogus atkreipė mano dėmesį. Jis buvo trumpas, pilvotas vyras ir dėvėjo nešvarius, baltus marškinius. Spėjau, kad jis nebuvo skutes veido bent tris dienas. Iš burkos kyšo storas cigaro galas, rankoje nešė skylėtą melyną palatą. Atrodė tikrai laukinis.

Lėktuvas buvo senas, propelerinis. Pasidarė truputį neramu. Gį šurpas nukratė, kai pamačiau lėktuvo pilotą: tai buvo anksčiau matytas nudrįsęs vyras!

Lėktuvas pakilo, ir netrukus pasitvirtino, kad mano baimė nebuvo be pagrindo. Išstas keturias valandas lėktuvas švaistėsi į šonus, kilo, krito. Atrodė, kad mano kelionė gali galutinai baigtis Karibų jūros dugne. Atsidusau, kai pagaliau pamatėme Belize Internacionalinį aerodromą. Lėktuvas nubraukė medžių viršūnes ir palietė žemę.

Pradėjau ieškoti priemonių kaip nuvažiuoti į už šimto mylių esantį Corazal miestą, kuriamano brolis buvo įsigėjęs archeologijos kasyklas.

Paklausinėjus, pasirodė, kad autobusas jau išvažiuo, o sekantis pajudės tik po dviejų dienų. Taksis šoferis pasiūlė nuvežti, tačiau kaina — 70 JAV dolerių — buvo per brangi. Malonus šoferis padėjo man surasti sunkvežimį, kuris važiuojo į Corazal. Padėkojęs geradariui ir apsidžiaugęs gera laime, įsitaisiau tarp dėžės ir alyvos statinės sunkvežimio gale.

Ta kelionė užtruko penkias valandas! Kelias buvo duobėtas, tankumynuose prakirstas vingiuotas takas buvo tik pažvyruotas. Sunkvežimis mane gerokai pakratė. Bet, nepaisant nepatogumų, kelionė buvo įdomi ir vaizdinga.

Corazal miestas yra antras didžiausias Belize valstybėje. Jame trys tikstančiai gana neturtingų gyventojų. Buvo galima matyti vištas ir net kiaules miesto gatvėje. Miesto ekonomijos pagrindas, kaip ir visos šalies, yra cukrus. Tik dalis miesto gyventojų dirba fabrikuose, daugumas lauluose augina cukraus nendres, dirba sunkų fizinį darbą.

Tuoje laukuose mano brolis Raimundas irgi kasinėjo. Jis čia vykdė savo mokslinius darbus. Drauge su pasamdytais vietiniais ir su JAV savanoriais studentais jis čia kasinėjo Mayą indėnų miesto liekanas. Miesto liekanos buvo daugiau tūkstančių metų senumo. Radom dvidešimt namukų, tris mažas piramides ir vieną šventyklą.

Maya kultūra vienu laiku buvo viena iš aukščiausių Centrinėje Amerikoje. Šie indėnai gerai pažinojo planetas, mokėjo skaičiuoti ir rašyti ir suplanavo la-

bai tikslų kalendorių. Jų lėkštės ir indai taip gražiai išpuošti, kad šiandien jos laikomos didėlėmis brangenybėmis. Maya indėnai pastatė didelius miestus su aukštomis piramidėmis, kurios jiems buvo reikalingos religinėms apeigoms. Prieš tūkstantį metų, Maya civilizacija ir jos žmonės staiga dingę, ir iki šių dienų niekas nežino kodėl.

Mūsų Maya miestelio kasykla buvo dvidešimt minučių nuo Corazal. Kasinėjimus pradėdavom šeštą valandą ryto ir tęsdavom iki antros valandos popiet, kol pasidarydavo per karšta dirbti lauke.

Prieš man atvažiuojant, vienas darbininkas užmušė šėšių pėdų gyvatę, „fer-de-lance“. Tai labai nuodinga gyvatė, nuo kurios nuodų nėra jokių vaistų. Kai ta gyvatė įkanda, žmogus miršta laike dvidešimties minučių. Kitas vietinis sakė matęs, kaip fer-de-lance įkando medį. Po trijų dienų visi lapai nukrito, ir tas medis nudžiuvo.

Girdėjau daug ir kitų idomių pasakų. Vienas juodukas mums papasakojo apie raudonuočių drieną. Kai drienas įkanda žmogų, jo raudona uodega nukrenta ir pradeda raitytis ant žemės. Uodega raitosi tol, kol drienas atsigeria vandens. Tuo momentu, kai drienas atsigeria, įkastas žmogus miršta. Jeigu žmogus pirmą atsigeria vandens, drienas miršta.

Kasinėti buvo labai įdomu nes rasdavom daug senų liekanų. Ir šaip vaikščiojant galima rasti iečių smailių ir uždaužytų puodų bei lėkščių šukų. Visą žemę, kurią iškasėme, persiojojome ir vi-

sus radinius atidžiai ištyrinėjome.

Pylimuose paprastai būna dvi ar trys pėdos purvo, o po to akmenys ir plytos. Plytos didelės: pusantros pėdos ilgio ir pėdos aukščio bei storumo. Suradome sienų liekanas. Šitos sienos buvo gerai pastatytos ir uždengtos gipsu.

Viename name suradome šešis laiptus, o po jais žmogaus kaulus. Suradę kaulus ir kitus trapius dalykus, kasinėjome labai atsargiai, kad jie nesutrupėtų. Maya indėnai dažnai palaidodavo mirusiuosius prie pat savo namų.

Netoli šio namelio suradome mažą šventyklą. Čia buvo daug statulėlių ir sudaužytų indų, kuriuose Maya indėnai degindavo smilkalus. Statulėlių veidai buvo baisūs, su dideliais dantimis. Jos irgi buvo labai meniškai padarytos. Maya indėnai neturėjo metalo. Jie viską gamino iš titnago ir akmens.

Kiekviename pylime surasdavom daugiau kaip šimtą įvairių liekanų. Prie kiekvieno radinio reikėjo parašyti kur ir kaip giliai žemėje jis buvo rastas. Vėliau visus radinius reikėjo nuvalyti ir juos suklasifikuoti. Taip pat reikėjo pylimus nuvalyti, viską išmatuoti ir pažymėti žemėlapyje. Projekto pabaigoje informacijos suvestinė buvo padaryta kompiuteriu. Naujų faktų suvedimas ir mokslinių išvadų surašymas reikalauja daugelio mėnesių darbo. Visa tai atlikome vėliau, grįžę į JAV.

Algis Sidrys,

Notre Dame universitetas

DAR VIS NEPAMIRŠTAMI ĮSPŪDŽIAI

Jaunimo kongresas Pietų Amerikoje neišdilsta dalyvių atminityse. Be konkrečių darbų liko ir gražių atsiminimų. Kunigas Antanas Saulaitis laiškė rašo:

... Apie Jaunimo kongresą rašyti — tai bandyti aprašyti kokią dramblį ar didžiulį kalną. Nežinau kuomi pradėti, nei ką sakyti. Iš tikrųjų, likome be žado, ne tik jauni ar jautesni, bet visi, kurie širdies įdėjo ir kurių šeimas bei gyvenimą kongresas palietė. Ir savo tarpe, taip sunkiai dirbę, jaučiamės dar daugiau kaip giminės. Buvo tiek gražių pergyvenimų kongreso visuomenėje ir atskiruose asmenyse, kad vėl kita knyga prirašytum. Tos pirmos dienos po kongreso atrodė klaidingos ir tuščios. Dar gerai, kad buvo stovyklos. Per beveik 24 valandas išskrido kone visi 550 svečių, kuriuos lydėjome rodmuose, autobusų stotyje ir brolius ir sesutes.

Kartą kongreso metu išėjau lauk ir žiūrėjau į žvaigždėtą dangų, nieko ypatingo nemanydamas. Ir staiga pajutau, pamaciau kokią mažą dalelę to viso gražaus įvykio esi: tiek daug žmonių dirbo, prisidėjo, rėmė, pri-

ėmė, siuntė, rašė, stengėsi, įdėjo daug širdies, gerų norų, vilčių. Tikrai, per kongreso uždarymą beveik buvo gėda scenoje būti ar medalį gauti, kai tiesiog šimtai, eidami kitas pareigas, įdėjo viską, ką įstengė. Ir kongreso graži nuotaka, pasisekimas vienu mostu nubraukė visą įdėtą vargą. Visai neabejodamas vėl važiuočiau autobusu 831 valandą: į Jaunimo kongreso po-

Kalėdų diena Jaunimo kongreso stovykloje. Visi valgo tradicinį argentinietišką „asado“.

Nuotr. A. Šeštoko

MŪSŲ VEIKLA

• Linui Kojeliui sutikus būti JAV Lietuvių jaunimo sąjungos politinės veiklos koordinatorium, jis atsisakė Los Angeles LJS skyriaus pirmininkystės. Naujasis pirmininkas yra Vytautas Bandžius, 20 m. amžiaus, inžinerijos studentas UCLA universitete. Jis buvo pereinęs skyriaus valdybos pirmininku.

• Michigan universiteto savitraštis „The Michigan Journal“ gana plačiai aprašė lietuvių studentų klubo veiklą. Minimi valdybos nariai: Paulius Savickas, Linas Gobis ir Kęstutis Smalinskas. Iškelta Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos reikšmė ir paminėtas III PL Jaunimo kongresas.

• Mildos Kupelkevičiūtės vadovaujama Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos valdyba planuoja stovyklą Omaha Neb-raskoje. Studijų dienas Kent State universitete ir metinį suvažiavimą Bostone.

• SALFS yra atstovaujama Amerikos Lietuvių Taryboje. Ofelija Barškytė iš Chicago yra Tarybos valdyboje, o Vytautas Zagarskas iš Clevelando ir Danguolė Antanelytė iš Omahos yra Tarybos nariai.

• Trečioji liuanistinių studijų stovykla rušiama rugpjūčio mėn. 15-27 d.d. netoli Kent State universiteto Ohio valstijoje. Programa įvairi: Kirčių mokslą ir žodžių darybą dėstys dr. Antanas Klimas. Linksnų mokslą dėstys mokykl. Stasys Barzdukas, Rašybą — kun. Juozas Vaišnys, Poeziją — dr. Rimvydas Šilbajoris, Apysaką — prof. Irena Gražytė-Maziliauskienė, Lietuvos istoriją: 1918-1945 ir Pokarinę Lietuvos istoriją — dr. Benediktas Mačiūka. Vakarais bus rodomi lietuviški filmai ir kviečiami įvairūs paskaitininkai. Visi raginami iš anksto registruotis. Dėl platesnių informacijų kreiptis: PLJS Ryšių centras, Lituaništinė stovykla, 2422 West Marquette Road, Chicago, IL 60629. tel. (312) 476-0601.

sėdžius tuos 50.000 kilometrų per pusantį metų. Mūsų jaunimo yra tokio puikaus, nuoširdaus, lietuviško, kad bet kokios pastangos jo labai yra pačios vertingiausios ir naudingiausios.

Dar kitas labai ryškus jausmas ar nuojauta buvo ši: sakysčiau, kad mūsų (tai yra, rengėjų) įdėtos pastangos nepateisina arba neišaiškina, kodėl kongresas taip gražiai praėjo. Čia pasėkmė buvo didesnė už priežastį (prieštaraujant vienam pagrindinių filosofijos dėsnių). Kaip vienas pagrindinių visų trijų kongresų rėmėjų ir dalyvių, kun. J. Margis (iš Argentinos) dar prieš kongresą sakė vienoje studijų dienos dar tada būsimos stovyklavietėje — Viešpatys šį kongresą ruošia. Jeigu mūsų ryšys su Lietuva ir visų lietuvių tarpe nėra tik matomas, organizacinis ar viešas, o daug gilesnis, dvasinis, tai tada galima suprasti, kodėl taip buvo. Nemačiau, kad tokia nuojauta būtų

Naujoji JAV — LJS Vakarų Apygardos valdyba. Pirmoje eilėje iš k. į d.: pirm. Lina Kojelis, išdėminkas Tomas Stančikas, korespondentė Irena Bužėnaitė, vicepirm. Vytenis Vilkas; antroje eilėje: polit. veiklos koordinator. Vincas Skirius, kult. reikalų ved. Rūta Bikienevičiūtė, vicepirm. Vytautas Bandžius ir social. reik. ved. Irena Zukaitė. Trūksta sekretorės Astos Grakauskaitės.

Nuotr. L. Kojelio

TREČIOJO KONGRESO NUTARIMAI

(Tęsinys)

14

PLJS Ryšių centras parūpina magnetofoninius įrašus ir kitą medžiagą apie lietuvių jaunimo veiklą lietuvių radijo programų vedėjams ir informacijos telkėjams.

15

Jaunimo kongresas vertina lietuvišką plokštelių leidėjų įnašą lietuvių kultūrai ir prašo parūpinti žodžius drauge su dainų plokštelėmis, kad jaunimui būtų lengviau mokytis naujų lietuviškų dainų.

Lituaništiniais reikalais

16

Jaunimo kongresas, atkreipdamas dėmesį į reikalą tobulinti išėjusių liuanistinių švietimą, prašo PLB švietimo tarybą liuanistinėse mokyklose įvesti:

a. nuolatines pamokas apie šiaudieninę Lietuvos padėtį, apie išėjusių lietuvių istoriją, apie dabartinius, ypač jaunesnius, lietuvių rašytojus, muzikus, dailininkus ir kt. menininkus,

b. lietuvių periodinės spaudos nagrinėjimo pamokas,

c. pamokas, aiškinančias lietuvių tautinių šokių bei dainų reikšmę, istoriją ir skirtumą nuo kitų tautų liaudies meno.

Kongreso atstovė Asta Grakauskaitė ruošiasi kongresiniam pranešimui, kuris įvyko Los Angeles LB metiniam susirinkime.

Nuotr. L. Kojelio

mano ar mūsų kokia iliuzija ar savo darbo pateisinimas. Iykykis toks sudėtingas, didelis, kad ir labai daug dirbęs lieka stebėtoju...

17

Jaunimo kongresas supranta, kad silpniau ietuviškai kalbantys jaunimas savo lietuvišką veiklą grindžia tautiniais šokiais ir dainomis. Todėl PLB švietimo taryba yra prašoma parūpinti lengvai suprantamus tautinių šokių bei dainų vadovėlius, kurių tikslas būtų ne tik mokytį šokių ar dainų, bet taipgi supažindinti šokančius bei dainuojančius su jų reikšme ir istorija. Tokiu būdu tautiniai šokiai bei dainos būtų jiems labiau prasmingi.

18

Jaunimo kongresas, patyręs, kad jaunimas yra mažai susipažinęs su PLB švietimo taryba, ją prašo informuoti lietuvių jaunimą apie naujas švietimo priemones bei jos veiklą per PLJS Ryšių centrą ir pasaulio lietuvių spaudą.

19

Jaunimo kongresas skatina jaunimą lankyti liuanistinius kursus, neakivaizdinius kursus, liuanistines savaites ir dalyvauti vietiniuose kultūriniuose būreliuose, kur tokių kursų nėra.

Jaunimo kongresas skatina lietuvių jaunimą susidomėti liuanistinėmis temomis, kurios tikėtų mokslo studijoms ir praturtintų išėjusių liuanistinį lobyną.

Vasario 16-tos gimnazijos reikalai
Jaunimo kongresas, vertindamas Vasario 16 gimnazijos vaidmenį Vokietijos bendruomeninėje gyvenime ir Vokietijos Lietuvių Jaunimo sąjungos veikloje, ragina Vokietijos LJS skirti asmenį, kuris informuotų jaunimą apie Vasario 16 gimnaziją ir palaikytų ryšį su visuomene. Asmuo turėtų būti patvirtintas Vasario 16 gimnazijos vadovybės.

Lietuviškai nekalbančių jaunimo reikalai

22

Jaunimo kongresas konstatuoja, kad PLJS apima viso pasaulio lietuvių jaunimą, įskaitant tuos, kurie nekalba lietuviškai. PLJS valdyba ir kraštų ar vietovių LJS valdybos skatinamos įjungti lietuviškai nekalbančius į Jaunimo kongreso nutarimų vykdyimą. Visi LJS vienetai skatinami palaikyti ryšius su visom lietuvių organizacijom ir remti jų patangas įtraukti į savo veiklą lietuviškai nekalbančius, mišrias šeimas ir atitolusius nuo lietuvių gyvenimo.

23

Jaunimo kongresas pataria kraštų LJS valdyboms savo leidiniuose spausdinti straipsnius lietuvių ir gyvenimo krašto kalba.

24

Jaunimo kongresas rekomenduoja Jaunimo sąjungos padalinams pasirūpinti specialiais kurtais, kuriuose lietuviškai nekalbantieji galėtų susipažinti su Lietuva, lietuvių kalba, kultūra ir veikla.

25

Jaunimo kongresas pageidauja, kad LJS vienetai skatintų tau-

tiniais šokiais, menu, muzika ir sportu vystyti asmeniškus ryšius tarp įvairių lietuvių jaunimo emigracijų.

26

Jaunimo kongresas ragina lietuviškai nekalbančius tėvus siųsti savo vaikus į liuanistines mokyklas. PLB švietimo taryba raginama lietuviškai nekalbantiems steigti liuanistines mokyklas.

27

Jaunimo kongresas ragina lietuvių rašyti lietuviškom temom straipsnius ir veikalus bei ruošti vadovėlius (pvz. tautinių šokių aprašymus) gyvenamo krašto kalba. Siūloma kreiptis į krašto valdžios kultūrinės institucijas, prašant paramos šioms projektams įvykdyti. Kraštų LJS valdybos skatinamos rūpintis lietuviškos medžiagos vertimais ir gyvenamo krašto kalba.

28

Jaunimo kongresas ragina pasikaiti, simpoziumų ir studijų dienų rengėjus kiek galima daugiau pasinaudoti atitinkamomis vaizdinėmis priemonėmis, kad pranešimai būtų lengviau suprantami lietuviškai nekalbančiam dalyviui.

29

Jaunimo kongresas ragina kiekvieną jaunuoį asmeniškai palaikyti ryšius su lietuvių kilmės lietuviškai nekalbančiu jaunimu ir stengtis įtraukti jį į lietuvišką veiklą.

30

Kultūros kongreso reikalai

Jaunimo kongresas įpareigoja PLJS valdybą rūpintis sąjungos įnašu Pasaulio Lietuvių kultūros kongrese, kurį PLB numato 1977 metais.

Lietuvių parapijų reikalai

31

Jaunimo kongresas ragina lietuvių jaunimą remti ir lankyti savo tikėjimo lietuviškas parapijas ir prisidėti prie jų veiklos ir išlaikymo.

Jaunimo kongreso reikalai

32

IV PLJK komiteto darbu parengti III PLJK rengėjai paruošė kongreso ruošos darbų apžvalgą, kurioje būtų PLB valdybos, pasikrų kraštų LJS valdybų, kongreso komitetų bei komisijų, PLJS Ryšių centro ir kongreso informacijos tarnybos pranešimai. Jaunimo kongreso archyvas yra PLJS Ryšių centro žinioje.

33

Argentinos, Urugvajaus ir Brazilijos kongreso finansų komisijos paruošė preliminarinę kongreso apyskaitą iki 1976.II.28 ir atbaigtą apyskaitą iki 1976.III.31. Apyskaitoje bus smulkiai išdėstytos visos kongreso pajamos ir išlaidos.

34

Jaunimo kongresas pageidauja, kad kongreso komitetas ir PLJS valdyba būtų ne tame pačiame krašte. Jaunimo kongreso komitetas ir Jaunimo sąjungos valdyba sudaro ne tie patys asmenys, bet vienas jų gali priklausyti abiem vienetams.

35

Atstovų suvažiavimui nutarus, kuriame krašte bus kongresas:

a. krašto LJS valdyba šaukia jaunimo suvažiavimą ir praveda kongreso komiteto rinkimus, o valdybai tų uždavinių nevykdanč, komiteto rinkimų rūpinasi PLJS valdyba,

b. jeigu nėra LJS, krašto jaunimas šaukia suvažiavimą, kuriame PLJS valdyba rūpinasi kongreso komiteto rinkimų pravedimu ir

c. naujai išrinktąjį kongreso komitetą tvirtina PLJS valdyba.

36

PLJS valdyba yra atsakinga už Jaunimo kongreso atstovų paruošimą. Ji sudaro kongreso atstovų pasiruošimo projektą ir perduoda kraštų LJS valdyboms, kurios jį vykdo pagal gyvenamo krašto sąlygas. Nesant LJS, projektą vykdo krašto ryšininkas.

(Bus daugiau)